12 20 68
PETRENKO ROMAN
7205, 16TH AVE
TAKOMA PARK MD 20012

75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 211. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 14-го ЛИСТОПАДА 1968 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 14, 1968 No. 211. VOL. LXXV.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Середа, 13 листопада 1968

В АМЕРИЦІ

В СХІДНИХ СТЕЙТАХ 12-ГО ЛИСТОПАДА бушував буревій, який доходив майже до сили гурагану і спричинив численні шкоди. Були перервані електричні проводи, і деякі дільниці Ню Йорку не мали світла. Злива позаливала деякі нижчі місця на Лонг Айленді та в Конектикаті і в Ню Джерзі, і треба була евакуювати тисячі мешканців, бо їхні доми заливала вода. Пошкоджені були деякі мости, і поліція припинила була коловий рух на деяких шляхах. Підземки і міські автобуси курсували нормально. Рух на летовищах був обмежений. Пором, який перевозить пасажирів із Ню Йорку до Ню Джерзі, три години кружляв по ріці, бо не міг причалити до жадного берега, внаслідок високих хвиль, на сім стіп вищих від нормальних. В середу 13-го листопада не було буревію.

ПРОВІДНИК ДЕМОКРАТИЧНОЇ БІЛЬШОСТИ в Сенаті сенатор із Монтани Майк Менсфілд заявив, що Сенат в 91-му Конгресі матиме більший вплив на закордонну політику, як це було в 90-му Конгресі. Менсфілд сказав, що Сенат підтримає змагання нового президента Ніксона, щоб дещо „зменшити програму соціяльного добробуту великого суспільства, але Сенат ніколи не дозволить на це, щоб цю програму зліквідувати. Як відомо, Сенат в 91-му Конгресі має демократичну більшість. Менсфілд домагається, щоб Сенат ратифікував договір про обмеження поширення атомової зброї. Ніксон за ратифікацію цього договору, але хоче, щоб СССР забрав свої війська з Чехо-Словаччини.

ОПИТУВАННЯ ВИЯВЛЯЮТЬ, ЩО БІЛЬШІСТЬ виборців домагаються, щоб змінити Конституцію та скасувати Колегію Електорів, яка в дійсності вибирає президента ЗСА. Агенція Луїса Гарріса стверджує, що аж 79 відсотків опитуваних хочуть скасувати інституцію електорів, щоб всі виборці голосували впрост на кандидата на президента. Колегія Електорів може вибрати на президента того кандидата, який дістав менше голосів. Колегія має 538 електорів: 100 сенаторів, 435 конгресменів та 3 представників від Дистрикту Колюмбія. Котра партія дістане більшість голосів в даному стейті, то вона має всі голоси електорів з цього стейту.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОМИСЛ ЗБІЛЬШУЄ інвестиції в свої підприємства в 1969 році. Головний экономіст МекҐро-Ґілл Паблікейшен Даглен Ґрінволд звітує, що американські бизнесмени в 1969-му році видадуть на будову нових фабрик і на закуп різного влаштування до них суму 69.20 мільйона дол., що буде на 8 відсотків більше від 1968-го року, коли на промислові інвестиції видали 64.3 більйона дол. Ґрінволд передбачає, що на 8-відсоткове збільшення складуться 5 відсотків внаслідок подорожчання матеріялів, а дійсне збільшення інвестицій винесе тільки 3 відсотки.

ЧИСЛО НЕФАРМЕРСЬКИХ РОБІТНИКІВ В ЖОВТНІ ц. р. незначно збільшилося, що свідчить про те, що економіка ЗСА і надалі збільшується. Статистичне Бюро при Департаменті Праці стверджує, що число безробітних в жовтні ц. р. виносило 3.6 відсотка всіх робітних сил країни, як це було і у вересні цього року. Число нефармерських робітників в жовтні збільшилося на 135,000 і становило 68.5 мільйона. Це збільшення мало бути на 40,000 більше, якби не було страйків в деяких компаніях. Число федеральних працівників зменшується вже четвертий черговий місяць. В жовтні воно зменшилося на 15,000 в порівнянні з вереснем.

У СВІТІ

ЗАХІДНЬО - НІМЕЦЬКИЙ УРЯД, МАБУТЬ, ЗАБОРОНИТЬ екстремно - праву Націонал-демократичну партію, в рядах якої опинилося багато колишніх нацистів. В цій справі міністер внутрішніх справ Ернст Бенда склав звіт з переведеного слідства канцлерові Куртові Кізінґерові. На розв'язання й поставлення поза законом Націонал-демократичної партії наполягають найбільше західньо-німецькі соціялісти. За несповна рік відбудуться в Західній Німеччині парламентарні вибори, в яких Націонал-демократична партія гадала здобути кількадесят своїх послів.

У ФРАНЦІЇ ПОДОРОЖЧАВ КРЕДИТ: французькі банки підвисили відсоток від позичок з 5 до 6%. Французький уряд сподівається підвищити таким способом вартість франка й протидіяти інфляції. У Франції кружляли в останніх тижнях поголоски про буцім-то нову недалеку девальвацію французького франка. Не виключають, що французький уряд проголосить замороження цін і платень, як дальший засіб для стабілізації господарських відносин і протидіяння інфляції.

БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД ЗАЖАДАВ від Совєтського Союзу обмеження числа членів совєтської амбасади в Лондоні. Совєтська амбасада в Британії нараховує тепер 79 осіб, коли водночас британська амбасада в Москві має тільки 40 членів. Британське міністерство закордонних справ „звернуло увагу" совєтському амбасадорові Міхаїлові Смірновському, що „дипломати" з його амбасади займаються — шпигунством. В останньому процесі проти одного британського громадянина на шпигунській службі СССР названо секретаря для „культурних справ" в амбасаді СССР Александра Борисенка, а Москва покликала відкликала і другого такого „культурника", Валентина Елістратова.

НА ГОЛОВУ АДМІНІСТРАЦІЇ НА ОСТРОВАХ РІЮКЮ В ЯПОНІЇ ОБРАНО в минулу неділю, у перших тамошніх загальних виборах, кандидата з соціялістичної листи, який дістав підтримку від комуністів. 65-річний Хобійо Яра, кол. вчитель, заповів, що буде старатися за привернення островів Ріюку під японську суверенність, але пригадав, що американська база в Окінаві приносить річно прибутку тим островам на 200 мільйонів дол.

МІЖ ІЗРАЇЛЕМ І АРАБАМИ ІСНУЮТЬ тепер такі відносини, як вони були перед вибухом минулорічної червневої війни — заявив ізраїльський прем'єр Леві Ешколь. Він твердив, що єгипетська збройна сила, особливо летунство, півтора рази більша за ту, що була в червні мин. року, та що Єгипет і Сирія ведуть таку саму „пропаганду ненависти", відкидаючи всі спроби замирення.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР НАТО МАНЛІО БРОЗІО ВИПРАВДАВ пасивність Атлантійського Союзу супроти інвазії совєтських військ до Чехо - Словаччини тим, що НАТО не може виступати в обороні не-члена того західнього військово - оборонного союзу. Збройні сили держав т. зв. Варшавського пакту зросли від тієї інвазії на 10 піхотних дивізій. Головним репрезентантом ЗСА на Асамблеї Атлантійського Союзу в Брюсселі є сенатор Джан Шерман Купер.

ЗУСТРІЧ НІКСОНА З ДЖАНСОНОМ

Президент Линдон Джансон, демократ, і новообраний президент Ричард Ніксон, республіканець, стискають один одному руку, коли Ніксон прибув до Білого Дому на цілоденні наради з Джансоном та його найближчими співробітниками в найактуальніших справах. Ніксон заявив, що през. Джансон може до кінця свого урядування, себто до 20 січня 1963 року, промовляти в закордонно - політичних справах, зокрема щодо В'єтнаму, також в його, Ніксона, імені.

Астронавти Аполло 8 мали б провести Різдво під час повороту з кружляння довкола Місяця

Вашинґтон. — Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація визначила день 21-грудня як дату, коли три астронавти з Аполло 8 мали б почати свій лет в напрямі до Місяця. Ці астронавти - це полковник Френк Борман, який буде командантом цього лету і капітан Джеймс А. Лавелл та майор Вілліям А. Андерс. Коли вдасться цей запланований лет, то це буде вперше в історії, коли людина буде близько Місяця. Астронавти мали б 10 разів облетіти довкола Місяця на висоті 70 миль. Вони мали б фотографувати Місяць та вивчати, як їхні наслідники мали б осісти на Місяці вже при кінці найближчого року. На сам Свят-Вечір — 24-го грудня, були б на дорозі під час повороту на Землю. Вони мали б приземлитися в околиці Гавайських островів в навечір'я перед Новим Роком. Це все буде тоді, коли все відбуватиметься згідно з пляном. Американці були б першi коло Місяця, бо до того часу СССР не вишле в напрямі Місяця своїх космонавтів. СССР не повідомляє про свої космічні пляни, як роблять ЗСА. Коли вдасться запланований лет астронавтів в околиці Місяця, тоді значно збільшиться можливість вислати астронавтів на Місяць, що проєктовано перед 1970-м роком.

Ніксон найменував Брайса Гарло на свого асистента

Ню Йорк. — 12-го листопада новообраний президент Ричард М. Ніксон найменував свого першого співробітника в Білому Домі, яким став 52-річний Брайс Гарло, що за президентури Айзенгавера теж був асистентом президента в справах зв'язків між Білим Домом і Конгресом. На пресовій конференції в Ню Йорку Гарло заявив, що Ніксон матиме кількох асистентів та кількох окремих асистентів, всіх менше як 12, але не матиме такого головного асистента, яким був у президента Айзенгавера відомий із афери Шерман Адамс. Тому, сказав Гарло, помилково було б думати, що він, себто Гарло, буде першим між асистентами президента Ніксона. Пресовий секретар Ніксона Рон Ціґлер повідомив, що президент елект Ніксон нараджувався зі своїми співробітниками над перебранням влади, шукаючи за кандидатом на директора бюджету та окремих осіб, які могли б бути зв'язковими під час перебирання влади від окремих департаментів. Головна кватира президента-електа міститься в готелі П'єрр в Ню Йорку. 5-го грудня Ніксон поїде на конференцію республіканських губернаторів, яка відбудеться в Палм Спрінґс, в Каліфорнії.

Розправа проти вбивника д-ра Кінґа відкладена до 3-го березня

Мемфіс, Теннессі. — Суддя Престон Беттел вирішив відкласти розправу над вбивником проповідника д-ра Мартина Лютера Кінґа до 3-го березня 1969 року, щоб новий оборонець вбивника Джеймса Ерла Рея Персі Форман мав час запізнатися з тими всіма матеріялами, які відносяться до цієї справи. Це рішення видав суддя 12-го листопада тому, що 10-го листопада оскаржений у вбивстві Рей повідомив суд, що він не хоче, щоб його оборонцем був адвокат Артур Дж. Гейнс із Бірмінгему, Алабама. Рей повідомив, що його новим оборонцем є адвокат Форман із Гюстону, Тексас. Суддя заявив, що оскарженний спричинив великі кошти тим, що перед самою розправою змінив адвоката. Але суд мусить дозволити просьбу заарештованого, бо на це він має право, щоб вибирати собі оборонця. Суд цей відбуватиметься над вбивником д-ра Кінґа — провідника негритянського руху, який за допомогою ненасильницьких акцій старався здобути рівні права для негритянського населення. Всі цікавляться тим, чи вбивство д-ра Кінґа 4-го квітня ц.р. було актом одної особи, чи воно сталося внаслідок змови.

ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ В ЧИКАҐО

Чикаґо. — 50-річчя Листопадового Чину відзначить велика місцева Українська Громада окремою імпрезою, що відбудеться тут цієї неділі, 17-го листопада, о год. 5-ій по полудні в авдиторії школи Шопена. Святочну промову виголосить проф. Роман Завадович. У мистецькій частині програми виступлять солісти Ія і Любо Мацюки, хор „Сурма" і оркестра СУМА, а деклямацію виголосить Рома Турянська. Імпрезу попередять торжественні Богослуження в церквах (в катедрі св. Миколая о год. 4-ій по полудні). Імпрезу організують Міжкомбатантський Комітет та Ліґа Американців Українського Походження.

Ніксон збереже ту саму політику супроти НАТО — твердить Раск

Брюсель. — Американська політика в Европі й, зокрема, супроти Атлантійського Союзу (НАТО) завжди була двопартійною і тому вона не зміниться за Уряду Ричарда Ніксона — заявив державний секретар Дін Раск у Брюсселі, куди він прибув на конференцію повної Ради НАТО, що почнеться в другій половині цього тижня. Рада НАТО складається з міністрів закордонних, військових і фінансових справ 15-ох членських держав того військово-політичного оборонного бльоку. Франція брала участь в останніх таких конференціях лише щодо політичних справ, бойкотуючи наради військовиків. Раду НАТО попереджує конференція Асамблеї НАТО, яка складається з парляментаристів членських держав того Союзу. Виступивши на тій Асамблеї головний командант збройних сил НАТО, генерал Лаймен Лемніцер зажадав скріплення військ НАТО у зв'язку з совєтською окупацією Чехо - Словаччини. Він вимагав теж, щоб усі членські держави НАТО переводили у себе обов'язковий найменше півторарічний вишкіл рекрутів, бо в короткому часі не можна навчити вояків орудувати складною новітньою зброєю. Ген. Лемніцер повідомив, що від 21 ц. м. почне діяти новосформована команда летунства НАТО в Неаполі в південній Італії: завданням тамошнього летунства буде стежити за кожним порухом совєтських воєнних кораблів на Середземному морі.

ЗСА готові переговорювати з комуністами — без участи Південного В'єтнаму

Вашинґтон. — Якщо уряд Південного В'єтнаму далі буде відмовлятися від участи в Паризькій конференції, то З'єднані Стейти переговорюватимуть з Північним В'єтнамом самі — заявив секретар оборони Кларк М. Клиффорд на свойій пресовій конференції в минулий вівторок 12 листопада. Він уточнив, що ті переговори будуть стосуватися воєнного перемир'я, яке вможливить відкликання з Південного В'єтнаму одинаково північно-в'єтнамських регулярних військ, як і американських збройних сил, залишивши південно-в'єтнамському урядові справу політичного договорення. Кларк Клиффорд рішуче і різко таврував південно-в'єтнамський уряд за його відмову від участи у Паризькій конференції, проголошену в останній хвилині, після довгих попередніх нарад, в яких той уряд погоджувався на участь у Паризькій конференції — поруч із представниками Північного В'єтнаму та комуністичного Фронту Національного Визволення. Клиффорд водночас натавврував обстрілювання комуністами американських позицій гарматним вогнем і ракетами з здемілітаризованої смуги та ствердив, що це було порушення комуністами узгіднених умов. Американський Уряд, ствердив він, бере також „під поважну увагу" дальше обстрілювання комуністами південно-в'єтнамських міст. Якщо виявиться, що такі події будуть повторюватися, то це буде доказом, що Північний В'єтнам не хоче дотримувати умов, — тоді американський Уряд стане перед новою ситуацією. Покищо він, Клиффорд, є проти відновлення налетів проти Північного В'єтнаму та сподівається, що переговори на Паризькій конференції будуть конструктивні.

Брежнєв вимагає з'їзду комуністів у Москві

Варшава. — Генеральний секретар компартії СССР Леонід Брежнєв виступив з великою промовою на конгресі польської комуністичної партії у Варшаві і, м. і., поручав скликання міжнародного з'їзду всіх комуністичних партій до Москви для привернення єдности, „щоб повести ще більшу офензиву проти імперіялістів". Він заявив, що „деякі теперішні розбіжності є тимчасовими і вони минуться коли в ході подій прийде з'ясування їх", але „деякі можуть бути тривкими. Він уважав, мабуть, під" тривкими розбіжностями „правих опортуністів", як і „лівих авантуристів", що їх ставив на одну дошку. Не назвавши Чехо-Словаччини Брежнєв твердив, що „коли якась комуністична країна або комуністичний бльок загрожені, то це не тільки проблема народу даної країни, але спільна проблема і журба всіх соціялістичних держав". Брежнєв, як звичайно, використав нагоду, щоб вдарити однаково по Мао Тсе-тунгові, як і західньо-німецьких „реваншистах".

Організується комітет для будови церкви в Джерзі Ситі

Джерзі Ситі. — Будівельний Комітет, що складатиметься з представників усіх місцевих організацій та покликаних і адоптованих до нього кваліфікованих осіб з поодиноких дільниць міста, допомагатиме своєму пароховi і деканові о. Антонові Борсі збудувати нову українську католицьку церкву в цій громаді. Організація Будівельного Комітету, наміченя відповідного під церкву приміщення та обмін думками і побажання щодо пляну і стилю церкви і збірки фондів на її будову були предметом нарад загальних зборів місцевої української католицької парафії св. Петра і Павла, що відбулися тут у власній шкільній залі минулої неділі, 10-го листопада. Наради відкрив молитвою і ними проводив о. А. Борса і в них взяли участь 64 парафіяни, між ними багато місцевих провідних діячів та репрезентантів організацій. Секретарювала пані Неоніля Сохан. Запропонувавши порядок нарад, о. декан А. Борса коротко з'ясував справу будови церкви й опісля приявні висловлювали свої думки і побажання. В результаті нарад вирішено створити Будівельний Комітет, до якого повинні ввійти представники всіх місцевих організацій і до якого будуть додатково покликані та адоптовані кваліфіковані особи. Комітет матиме всі ті права і повновласті, на які дозволяють міські і церковні закони. Дальше рішено, щоб церкву збудувати на розі Бентлі і Берґен евеніюс, але це не є остаточне і коли б трапилася добра нагода придбати відповідніше місце то, очевидно, таку нагоду треба б використати. Плян церкви буде вирішений конкурсовим способом.

ШКІЛЬНИЦТВО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ СТАН МОЛОДІ БУЛИ ПРЕДМЕТОМ ЧЕРГОВИХ НАРАД ЕКЗЕКУТИВИ УККА

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 8-го листопада, відбулося тут чергове засідання Екзекутиви УККА, присвячене головно навчанню та вихованню нашої дітвори в українських парохіяльних школах та молоді, що охоплена в організаційні клітини наших молодечих організацій. Багато уваги присвячено студентській молоді.

По відкриттю засідання Йосифом Лисогором та відчитанню протоколу з останнього засідання секретарем Степаном Спринським, директор Канцелярії УККА І. Базарко поінформував присутніх 23-ох членів Екзекутиви про пляновану слідуючого дня зустріч Президії УККА з представниками Виконавчого Комітету Українського Робітничого Союзу. Така зустріч відбулася 9-го листопада ц. р. в Українському Інституті Америки та в ній взяли участь від Екзекутиви УККА: проф. Лев Добрянський, Й. Лисогір, о. шамб. М. Харина, проф. Б. Ґнатюк, І. Білинський, Ст. Спринський, І. Базарко, д-р Ст. Ворох, Л. Футала, В. Мазур. Виконавчий Комітет Українського Робітничого Союзу репрезентували: А. Батюк, Е. Попіль, Т. Минник, проф. М. Степаненко, проф. Ст. Віхар, И. Харина. В дружній та товариській атмосфері передискутовано справу консолідації всіх українських організацій і установ в організаційних рямцях УККА як рівнож справу Статуту УККА.

В дальшому ході нарад Екзекутиви зводомлення із IX Конгресу Комітету Українців Канади подав п. Й. Лисогір, що був представником Українського Конгресового Комітету Америки на цьому Конгресі.

Д-р Вол. Ґалан поінформував про його участь в зустрічі американських харитативних організацій в Об'єднаних Націях. Д-р Вол. Ґалан репрезентував на тій нараді ЗУАДК.

Лев Футала звітував про працю Політичної Ради й її останню нараду. Є вже виготовлений д-ром Богданом Дзеровичем проєкт правильника праці Політичної Ради, який, після передискутовання на Президії Політичної Ради, повинен бути затверджений на найближчій нараді Ради Директорів.

Проф. д-р Роман Смаль-Стоцький коротко подав інформації про ЮНЕСКО.

Стан українського парафіяльного шкільництва в ЗСА

Вичерпні інформації про стан українського католицького парафіяльного шкільництва, зокрема про навчання предметів українознавства і релігії в парафіяльних цілоденних школах і суботніх відділах, подав о. шамб. Мирослав Харина, з'ясовуючи позитиви і трудноці цього шкільництва. В загальному, українське парафіяльне католицьке шкільництво оформлено в рамах початкових цілоденних шкіл із узглядненням предметів українознавства та суботніх відділів навчання предметів українознавства і релігії в українській мові. У Філядельфійській Архиепархії цілоденних парафіяльних шкіл, в яких кожного дня навчається, як предмету, української мови, є 18, суботніх відділів українознавства є 131, садків — 10. Всієї молоді, що навчається в тих всіх школах є 10.371. В Стемфордській Єпархії є цілоденних шкіл 8, суботніх курсів українознавства — 85, садків — 5. Всієї молоді навчається в тих школах 5,218. В Чикагівській Єпархії цілоденних шкіл парафіяльних є 4, суботніх курсів — 41, садочків — 7. Всієї молоді навчається 1,754.

В усіх трьох українських католицьких Єпархіях в ЗСА є 30 цілоденних парафіяльних шкіл, 257 суботніх відділів з навчанням предметів українознавства і релігії в українській мові та 22 садочки. Всієї молоді, охопленої навчанням, є 17.343. Дітей навчають священики, сестри і світські учителі. Рівень студій сестер відповідає вимогам, які вимагає уряд в публічних школах. Дається відчувати брак молодих світських учителів — учительок із знанням предметів українознавства. В деяких школах затруднено навіть студентов коледжу. На жаль, вони по закінченню студій, залишають українські школи, щоби дальше навчати в американських. Є загроза, що з браку учительських сил навчання українських предметів в парафіяльних школах може підупасти. Доповідач підкреслив, що в останньому часі зроблено досить багато, щоби навчання українських предметів в парафіяльних школах поліпшити. У Філядельфійській Єпархії готується видання підручника в українській мові для навчання релігії. Користуються також в тих школах уже давніше виданими в українській мові катехизмом і букварем. У вищих клясах уживається підручників, переважно виданих Шкільною Радою УККА. Українські католицькі парафіяльні школи змагають до того, щоб виховати доброго українця-католика та рівночасно вщепити в душу молодого покоління буття українцем.

Про українське православне парафіяльне шкільництво подав інформації голова Шкільної Ради д-р Е. Жарський на підставі заподаних даних проф. Юрієм Бобровським. Головну Шкільну Раду при Консисторії Української Православної Церкви в ЗСА очолює Владика Олександер, його заступниками є: о. митрофорний протоєрей Омелян Миців, що виконує також функції інспектора релігійного навчання і виховання, та

(Закінчення на стор. 6-ій)

Юрій Стефаник доповідатиме про Василя Стефаника і Григорія Косинку

Ню Йорк. — Прибулий з Едмонтону в Канаді літературознавець і літературний критик Юрій Стефаник, син великого українського письменника Василя Стефаника, виступить з кінцем цього тижня з двома доповідями в Ню Йорку. Першу свою доповідь п.н. „Трагедія і тріюмф роду Стефаників" Юрій Стефаник, відомий також під псевдонімом Ю. Гаморак, виголосить під час Літературного вечора, що його влаштовує Літературно-Мистецький Клюб у Ню Йорку в п'ятницю 15 листопада о год. 8.00 веч. У програмі цього вечора передбачені ще — вступне слово ред. Богдана Кравцева, читання новелі Василя Стефаника „Камінний хрест" у виконанні дир. Йосифа Гірняка. На другий день, в суботу 16 листопада ц.р. Ю. Стефаник виступить з доповіддю про творчість Григорія Косинки п.н. „Поет кривавого села" під час зустрічі, що її влаштовує Об'єднання Українських Письменників „Слово" в Українськім Інституті Америки при 2 Іст 79-а вул. в Ню Йорку о 6-ій год. вечора. Після доповіді відбудеться в залях Інституту товариська гутірка.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 9118.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Відвага чехів

50-ті роковини відновлення чеської державности і 51-ші роковини большевицької контрреволюції дали притоку чеській молоді, робітникам і численним рядовим громадянам, подекуди й офіційним урядовцям задемонструвати публічно свої антисовєтські почування. У святкуванні роковин чеської державности 28 жовтня ц. р. чеські державні і партійні лідери вперше офіційно склали вінки на могилах засновника нової чеської республіки Томи Масарика і його наступника Едварда Бенеша — обох діячів, що їх совєтська історія завжди таврувала, як представників буржуазного націоналізму і капіталістичного устрою. Все ж чеські власті, передбачаючи можливості виступів проти СССР, намагалися звести те патріотичне відзначування до можливо найвужчих меж. Не вдалося зробити це з відзначенням роковин „жовтневої революції" за новим стилем 7 листопада, коли на всіх державних установах, без уваги на почування, вивішено совєтські прапори.

На вулицях Праги, Братислави й цілого ряду інших чеських та словацьких міст відбулися масові демонстрації, при чому демонстранти зривали, дерли й палили совєтські прапори — на очах совєтських вояків. В деяких випадках озлоблена молодь напастувала совєтських вояків, і чеська поліція рятувала їх. Головним гаслом демонстрантів було „Руси, додому!" Обійшлося без проливу крови, але було багато арештувань. Невідомо, яка ще буде реакція Москви. Західні кореспонденти стверджують, що атмосфера в Чехо - Словаччині така, якою була перед совєтською інвазією.

Чесько - словацький державно - партійний провід опинився в надзвичайно важкій ситуації: з одного боку під натиском величезної більшости свого народу, ворожо наставленого до Москви, а з другого — під натиском Москви, яка заявляє, що чеський уряд і партія не всилі тримати в послуху й дисципліні своїх громадян і допускають до явних „контрреволюційних" публічних виступів. Тим часом большевики мобілізують своїх прихильників між чехами, на що вказують перші великі збори чеських сталіністів у Празі, де головними промовцями були кол. міністер закордонних справ Вацлав Давід та кол. головний редактор партійного органу „Руде Право", Ольдріх Свестка. В половині цього місяця відбудеться перше пленарне засідання Центрального Комітету компартії ЧССР, де на 170 членів сталіністів є лише 30.

Яка доля чекає на нинішніх чеських лідерів — це окрема справа. Після того, як московські правителі, звільнивши побитих і скованих Олександра Дубчека, Ольдріха Черніка та кількох інших чеських провідних діячів, привезли їх до Москви на переговори, а потім привернули їм їхні попередні становища, можна було передбачати, що Косиґін, Брежнєв і Ко не примиряться з „втратою свого обличчя". В Москві чекають лише на формальну притоку, щоб скинути тих „ревізіоністів", які не зможуть на довгу мету лявірувати між підлеглістю Москві та вірністю принципам демократизації режиму.

Головну увагу світу приковує до себе тепер не нестерпна ситуація чеського державно - партійного проводу, а геройська постава чеської молоді, робітництва, величезної більшости громадянства. Треба подивугідної відваги, щоб виходити на вулиці й демонструвати проти совєтської потуги, яка несповна три місяці тому гриміла танками на чехо - словацьких шляхах і вулицях. Тільки фанатична любов до батьківщини і фанатична ненависть до ворога-окупанта може спонукувати патріотів на очах совєтських вояків дерти й палити червоні прапори, обпльовувати і ляяти їхніх старшин. Відомо, що кремлівські правителі не рахуються з настроями і бажаннями будь-котрого народу. Можливо, що вони вирішать кривавими репресіями завести й у Чехо - Словаччині режим подібний до режиму в Україні та інших уярмлених країнах. Але тоді вони сидітимуть в ЧССР на підмінованому терені, який ледве чи буде здатним служити за плящдарм і випадну базу для дальшого збройного походу проти Заходу.

Відвага чеських патріотів нагадує відвагу Вячеслава Чорновола, Святослава Караванського і їх численних товаришів, які у повній свідомості свого фізичного безсилля та жорстокої реакції збоку режимних чинників виступають проти них, намагаючись законними арґументами „переконувати" опрічників, що вони, опрічники, не мають рації. Українські народні маси залишились були у 1918 році далеко позаду чехів у своєму національно - державному освідомленні. Проте, вони дозріли й далі дозрівають під окупацією „старшого брата". В історичному моменті виявиться ця зрілість з такою переконливою силою, як її проявляють чехи.

ЩОБ ЗАСВІДЧИТИ НАШУ ЦЕРКОВНУ І НАЦІОНАЛЬНУ ЄДНІСТЬ

(Промова Блаженнішого Кир Йосифа Сліпого в Сіднеї, Австралія)

Верховний Архиєпископ Української Католицької Церкви, Блаженніший Кардинал Йосиф Сліпий, приїхавши 8-го жовтня ц. р. до Сіднею в Австралії на відвідини українських поселенців, виголосив на летовищі таку промову:

Велика і глибока дяка Господеві, що ми разом з українськими канадійськими і американськими Єпископами могли причалити до цієї, п'ятої частини світу, найбільше віддаленої від нас, української Европи і Америки. Вона оповита серпанком якоїсь таємничости і загадковости, обмережена коралями і звана не без причини країною контрастів. Ось тут, мабуть, була найстарша колиска людського роду, а для нас це — закінчення нашої апостольської подорожі.

Австралія має свою питому праісторію, з пребагатою рослинністю і звіринністю, з нечуваними багатствами скоту, овечів, мінералів і металу. Відкрита щойно в XVI стол., вона зв'язалась з англійською імперією, а через неї з усім культурним світом у всіх напрямах культури й політики.

З закінченням світової війни Австралія увійшла як рівнорядний член до комонвелту під проводом англійської королеви. Майже до 1940-их років між Україною і Австралією не було зв'язків. Аж 1948 року вона тісно зв'язалася з нашою батьківщиною, коли поселились на австралійській землі перші українські збігці та поселенці. Тому Австралія записалась великою вдячністю в пам'яті українського народу, бо знайшли вони тут рідку гостинність у своїй біді та безпритульності.

Подивугідно, як за такий короткий час розгосподарились українці в Австралії і стали її відданими громадянами. Тому 10 років, за благословенням Апостольського Престола, українські католицькі Єпископи Митрополит Максим Германюк, Архиєпископ Іван Бучко та Кир Ізидор Борецький, Єпископ Торонтський, поставили в Єпископи теперішнього Владику, Кир Івана Прашка, як першого Архиєрея на широкій території Австралії і Тихого океану. Також наші православні українці були очолені своєю Ієрархією. І так зацвіла Українська Церква з її єпархіями і церквами, а громадське життя з многогранними й численними установами.

Зачувши колись у тюрмі про цю подію, наше серце наповнилося великою радістю, і тепер наші відвідини — це немов сонна мрія. І ось тут лежить причина нашого високого одобрення і сповнення великих надій. А крім того ми — українські владики — прибули на цю землю після довгих подорожей і важких трудів, щоб закінчити нашу прощу по українських святилищах на всеземських поселеннях, громадну прощу, може й першу в нашій історії, щоб засвідчити нашу церковну і національну єдність на цілій кулі земській.

Привіт Вам, отже, дорогі Браття і Сестри, і Архиєрейське благословення на Вашій другій Батьківщині.

НОВА ПРОГРАМА ВИКЛАДІВ УВУ

Мюнхен. — У зв'язку із літніми семестрами УВУ та курсами Українознавства, Сенат УВУ видав новий „Індекс лекціонум" (список викладів), а згодом ще й Бюлетень для Професорського складу із точними підсумками з проведених вакаційних імпрез.

„Індекс Лекціонум УВУ" подає на 40 сторінках малої вісімки найважливіші інформації про УВУ, необхідні для студентів, але й цікаві для ширшого загалу. Підготовив її до друку Секретар Філософічного Факультету мгр Мирослав Антохій. Як і минулими роками, книжечка зредаґована у двох мовах: українській та німецькій, і таким чином вона може бути корисним алеґатом до різних урядових звітів чи інформацій.

„Індекс Лекціонум" дає м. ін. точний список професорського складу УВУ, з якого можемо дізнатися, що в сучасну пору він має 34 звичайних професорів (23 на філософічному та 11 на факультеті права й економічних наук), 2 професори-гості (тільки на філософічному факультеті), 8 надзвичайних (5+3), 6 доцентів (4+2) та 13 викладачів (9+4). З цього зіставлення виходить, що в сумі в УВУ є допущених до викладання 63 особи (43+20). На жаль, не всі професори можуть бути активні, в зв'язку із розпорошенням у цілому світі.

Друга інформація може стосуватися програми викладів та їх переведення. З подрібної програми можемо зробити наступний циферний підсумок: виклади зголосили разом 24 професори, але три не змогли приїхати із закордону. Таким чином були тільки 21 викладач, які разом прочитали бл. 300 годин на 39 різних курсах (17 курсів на філософічному факультеті, 10 курсів на правничо-економ. факультеті, 12 на курсах українознавства).

Студентів на всіх факультетах та курсах було в останньому році понад 80, при чому студенти із ЗСА спонтанно перейняли на себе обов'язок представити своїм колеґам ті користі, які вони можуть мати із закінчення Високошкільних Курсів Українознавства, а зокрема із докторських семестрів, які 6 студентів закінчило докторатами, а 3 маґістерськими дипломами.

ДВІ РЕВОЛЮЦІЇ В ЗСА

Рідко буває, щоб якась країна опинилась віч-на-віч із двома революціями одночасно. З новітньої історії України відомо, що українські визвольні змагання не завершились успіхом у великій мірі тому, що відбувались на тлі одночасно двох революцій — національної і соціяльної, при чому до національної ще не дозріли широкі народні маси, а в соціяльній не можна було дорівняти большевицькій демагогії. З'єднані Держави, очевидно, мають закріплений конституційний лад, армію, федеральну й стейтову адміністрацію, поліцію, займають між державами світу місце найбільшої потуги. А втім, дві революції, які відбуваються на наших очах і можуть прибрати загрозливих розмірів, таки глибоко потрясають американським суспільством і становлять найпершу, найактуальнішу й найповажнішу проблему для нового Президента.

Це — революція муринів і революція молоді. На 200 мільйонів мешканців З'єднаних Стейтів мурини нараховують 25 мільйонів. Це ніби тільки одна восьма частина, але тих 25 мільйонів живуть компактними громадами здебільша в південних стейтах та в кількох великих північних містах і становлять поважну силу. Правда, вони також поділені між різними організаціями, різними станами та верствами з різними світоглядами. Вони не мають загальновизнаного й авторитетного лідера, і це стало причиною того, що лідерство перейшло до радикальних груп, які виступають під гаслом „чорної сили".

Під впливом цієї радикальної течії більшість муринського населення в ЗСА відкинула ту програму інтеґрації, за яку боролися піонери муринського емансипаційного руху. Більшість американських муринів змагає тепер до такої рівности з білими, яка давала б їм у щоденному житті „рівні шанси" щодо освіти, добробуту, становищ, культури. Більшість муринів не прагне вже „інтеґруватись" так, щоб перетопитися в американському „глечику" й затратити власну особовість. Мурини ображаються, коли називають їх муринами, чи пак неґрами, бо вони вже пишаються чорною барвою свого тіла і хочуть, щоб так їх і називали „чорними". Вони змагають до автономії власних шкіл, для тих шкіл ґрунтовно переробляють історію Америки, в якій яскраво змальовується їхню гірку долю, і змагають до творення власної культури й власної економічної сили. З щораз більшим числом муринів, які беруть участь у виборах, вони матимуть щораз більшу політичну силу.

Але образ тієї майбутньої „чорної сили", як і методи, якими мурини намагаються її осягнути, настільки мрячні для самих речників отієї муринської революції, що вона довгий час може проявлятись лише нагальними діями низів, що не визнають ніякого проводу.

Те саме стосується молоді. Студентська молодь хоче мати безпосередній вплив на систему навчання і на адміністрацію високих шкіл, вона бунтується проти всякого устійненого ладу, проти всякої влади, „естаблішменту", і цей її рух вироджується в суто анархістичний рух. Ті студентські організації, які найбільш гамірливі, самі не мають цілком ясної програми й уявлення — чого хочуть. А що існує у світі „той третій", якому залежить на тому, щоб робити якнайбільші труднощі Америці, то він і використовує расовий радикалізм чорних і радикалізм молоді, підштовхуючи одних і других до бунту, який виявляється не тільки довгим волоссям, лахміттям і ланцюгами на немитих шиях, але й вуличними заворушеннями. І тут уже починається дійсний клопіт. Керівні чинники Америки, педагоги, соціологи й зверхники поліції стараються відшукати ті лінії поділу, що розмежовують ідейних і конструктивних муринських активістів від авантурників і комуністичних аґентів, — і те саме стосується студентської молоді.

Коментатори американської преси потішають себе і громадянство тим, що в 25-мільйоновому муринському суспільстві, як і в 6-мільйоновому колективі студентів високих шкіл, анархічний і деструктивний елемент становить відсоткову меншину. Алеж відомо з всесвітньої історії, що революції завжди робили меншини. Найтрудніший історичний іспит для нового Президента З'єднаних Стейтів проходитиме паралельно: як найшвидше і з найбільшим успіхом закінчити війну у В'єтнамі, не залишивши Південного В'єтнаму напризволяще комуністам, і як впоратися конструктивно з обома революціями — расовою і молодіжною. Як відмежувати і знесилити деструктивних расових і молодіжних анархістів від тих, що хочуть, шануючи закони, творити свою чорну культуру й економіку, що хочуть реформ у шкільництві й кемпусах — в ім'я кращих студій.

І. К.

І ЗНОВУ ЗОРІ ШЕЛЕСТЯТЬ

І знову зорі шелестять,
Немов пожухле листя.,
І знову журавлі кричать
Під місяцем врочистим.
І знову осінь на поріг
Ступила непароком.
Що загубив, а що зберіг
Під нібом цим високим?
Та годі. Зорі шелестять
Прозоро і урочо.
А журавлі кричать, кричать,
А сонні яблука летять
На сизий попіл ночі.
Все перетліло, мов колись,
У сінях стала осінь.
Опалим листям зайнялись
Мої травневі роси.
— Що загубив,
а що зберіг? —
Я сам себе питаю.
Приблизні обриси доріг,
Та точний профіль краю,
Де жовті зорі шелестять,
Де журавлі кричать, кричать,
Де стиглі яблука летять
І в серце попадають.

ВОЛОДИМИР МОРДАНЬ
Київ

К. Крупський

КУБИНСЬКА КРИЗА З ПЕРСПЕКТИВИ ШЕСТИ РОКІВ

(2)

Інакше представляє кубинську кризу і інші висновки з неї робить Роберт Ф. Кеннеді, який сам належав до згаданого Екзекутивного Комітету Ради Державної Безпеки.

У вступі до названої статті колишній секретар оборони МекНамара пише, що Роберт Кеннеді рекомендував морську бльокаду Куби, а плян атаки відкидав як негуманний засіб, який не йшов би по лінії американської традиції. Він був проти нападу будь - котрої великої країни на малу.

Хрущов відчув небезпеку і — злякався. Він вислав до през. Кеннеді особистого, досить лагідного листа, в якому поставив свої вимоги за забрання ракет з Куби. Через 12 годин після одержання цього листа надійшов другий, але вже від міністерства закордонних справ СССР. У тому листі було сказано, що ракети будуть забрані з Куби тільки тоді, коли американці заберуть з Туреччини свої ракети, наставлені на Совєтський Союз.

Зрозуміло, що през. Кеннеді не погодився на таку вимогу, і тоді прийнято пропозицію Роберта Кеннеді, а саме відповісти лише на першого листа. Цю відповідь зредаґував сам Роберт Кеннеді, і всі інші її схвалили.

МекНамара заявляє, що в часі тої кризи Роберт Кеннеді був добрим дорадником і виявив не абиякий дипломатичний хист. Його основною ціллю було усунути ракети з Куби так, щоб не допустити до атомового спустошення.

Сам же Роберт Кеннеді пише, що від хвилини, коли през. Кеннеді покликав його до Білого Дому, від ранку 16 жовтня і до 28 жовтня, він увесь свій час присвятив рятуванню власного життя, життя американців, росіян і цілого світу.

Роберт Кеннеді пише, що та криза переконала державних керівників у тому, що часи змінилися. Ще яких 30 років тому таку проблему рішав би тільки Державний Департамент, а тепер необхідно було співпраці інших департаментів та державних аґенцій.

Та криза виявила також, як добре для країни мати по своїй стороні приятелів серед інших країн. В часі кризи по стороні Америки стали одностайно Організація Американських Держав та країни НАТО, при чому особливо активно підтримували потягнення Америки през. де Ґолль і канцлер Аденауер. На жаль, нині ситуація змінилася на гірше, — пише Роберт Кеннеді, — і Америка не має приятелів у В'єтнамській війні. Тоді становище Організації Американських Держав давало нам леґальну основу для бльокади, і це мало значний психологічний та практичний вплив на зміну позиції Москви супроти країни, яка діяла згідно з міжнародним правом.

Він пише, що президент Джан Ф. Кеннеді, діючи в днях кризи й після неї так, щоб не понижувати совєтських провідників, заборонив членам Екзекутивного Комітету давати пресі будь-які інформації.

„Якщо це був тріюмф, то був він тріюмфом наступної ґенерації людства, а не тріюмфом якогось одного уряду чи народу", — такими словами закінчується стаття Роберта Ф. Кеннеді.

І дійсно, хто знає, чи нині престиж Америки стояв би вище, коли б у 1962 р. зреалізовано плян мілітарного захоплення Куби. Хоч Москва тоді може й не відважилася б атакувати Америку, але вона мала б оправдання для окупації Берліну, звaливши аґресію на Америку. Опінія світу щодо цієї справи капевно поділилася б.

Сумніваємося, чи нині, коли Америка посідає найсильнішу в світі зброю, малий острів Кастра являється стилетом у серці цієї потуги. Осяги ЗСА і СССР в розбудові цієї жахливої зброї пішли так далеко, що виключають загальну війну між цими потугами, а модерна комунікація між усіма народами щораз більше конфронтує пропаґанду з дійсністю, і в країнах світу прийматиметься не ту систему, яку найбільше пропаґується, а ту, яка краще розв'язує проблеми поодиноких країн та їх співжиття з іншими країнами.

Тож можливо, що у ближчій чи дальшій майбутності національні права поневолених народів привернуться їм не з поміччю танків, а з поміччю їхньої національної свідомости, їхнього бажання бути господарем, а не рабом, на своїй землі.

Вже нині багато подій у світі виглядали б парадоксальними для людини попередніх ґенерацій. Ось для прикладу: Одна з найбільших потуг світу не всилі приборкати спротиву і убити бажання волі кількамільйонового чеського і словацького народів.

Недавно мені довелося говорити з українцем, який живе в одній із сателітних країн. Він побував у Києві та інших містах України. В розмові з молодими людьми наслухався такого, що 15-20 років тому кожен уважав би за провокацію. Спершу він боявся брати участь в розмовах, в яких молодь обурювалась проти національного утиску і критикувала економічну систему, але призвичаївся до такої критики і сам почав докидати до неї свої завваги.

Кілька місяців тому прийшлося мені розмовляти з поляком, у н і в ерситетським професором, який споріднений з українцями і, мабуть, тому прихильно ставиться до української визвольної справи. Маючи змогу бачити ріст української еміґрації, кадри нашої зорганізованої молоді, цей професор казав мені, що найбільш успішним способом боротьби з московськими окупантами було б радіопересилання, яке передавало б в Україну не пропаґанду, а правду про еміґраційну спільноту і український нарід на рідній землі.

Отже, мусимо шукати засобів успішного контакту з нашим народом. Політичні перспективи вказують на те, що значну ролю в комунікації між нами і нашим народом відіграватиме наша преса і публікації, які в такій чи іншій формі вже тепер мають можливість діставатися на рідні землі.

(Кінець)

А. Драган

ТАМ, ДЕ ЛЮДЯМ РОГИ ПРИПРАВЛЯЮТЬ

(5)

У Вронках нас „дошлюсували" до вже досить поважної групи інших наших товаришів. Згадаю тільки, що там уже сиділи Юрко Дачишин, його колеґа з процесу Максимюк, Іван Мигул, Любко Лампіка, Метельський — якого „лях проклятий" не тільки на досмертну в'язницю засудив, але ще й кусень лівої руки відрізав; разом з нами приїхав Дмитро Мирон-Орлик, пізніше крайовий провідник ОУН на СУЗ, який згинув від німецької кулі на вулицях Києва в 1942 році. Михайло Куспісь з головного процесу за напад на пошту в Городку Ягайлонськім та багато інших. Кожний з нас „лежав" на поодинці, але випускали нас разом на прохід і опісля, як довго в'язень не провинився проти дисципліни, пускали вдень по двох чи трьох на „спільноту" до одної келії.

Ми мали багато таких „спільнот" із Зенком. Грали в шахи, говорили, згадували, плянували. Зенко дуже мало і тільки фраґментами згадував про свою „справу", чи взагалі про організацію, хоч часто і радо висловлювався про інших осіб, але тільки як про осіб, а не про їх працю чи ролю в організації. Він з великим пієтизмомо згадував „своїх хлопців" Біласа і Данилишина. Між іншим, пригадую, він не мав слів для висловлення обурення про поведінку ката Бравна, що вішав наших хлопців-героїв у Бриґідках уже за Зенкових „часів". Данилишина повісили першого, і його трупа — з слідами повішення — принесли до тієї самої келії в підвалі третього відділу, з якої кілька хвилин перед тим вивели ще живим і в якій Білас очікував своєї страшної черги. Побачивши трупа Данилишина, Білас на хвилину знепритомнів, але прийшов до себе і з неймовірною відвагою пішов назустріч своїй смертній долі, щоразу викликуючи патріотичні гасла. Тоді кат закрив йому рота рукою. Зенко страшенно обурювався, вважаючи, що ката „обходить горло, а не рот". Оповідав Зенко також про подібну долю бібрецького селянина Корпана, який сидів на тому ж третьому відділі і якого вішали досвітком. Корпан, очікуючи своєї останньої хвилини, ввесь час ходив по келії і співав патріотичні пісні. Останнім його окликом в келії була скарга: „Товариші, мене вішають у мішку!" Це його, перед виведенням на стричок, зодягнули в „кафтан безпеки".

Плянуємо втечу

Зенка, у відрізненні від інших в'язнів, характеризувала ще одна прикмета: ідеалістичний реалізм, чи реалістичний ідеалізм. Одне чи друге дуже яскраво проявилося в Зенка під час укладання пляну нашої втечі з Вронок, що ним ми жили майже ввесь час нашого перебування в тій в'язниці, аж доки нас усіх не „порозбивали" — повивозили до інших в'язниць. Цей плян мав свій відгомін уже пізніше, як наше місце у Вронках зайняли сл. п. Степан Бандера, Микола Лебедь та інші. А те, що опісля сталося, потвердило припущення Зенка.

Цілу справу тієї втечі затіяв Михайло Куспісь. У самому пляні не було нічого дивного, бо кожний в'язень, без уваги на судовий вирок, ввесь час думає і — можна сказати — живе плянами втечі. Жив такими мріями і кожний з нас, за виїмком Зенка. Очевидно, що й він справою інтересувався і був готовий рискувати всім, щоб вирватись з в'язниці, але в цій справі не виявляв такого ентузіязму, як його виявляли ми.

Плян був чудернацький. Зачався він від того, що Куспісь якимось чудом довідався про „біографію" одного із ключників нашого „крила", правду сказавши, досить „підстріленого". Одного дня цей ключник приніс Куспісеві листа від його дівчини, Марцельки, з Городка Ягайлонського. Краї цього листа були в зубчики і Куспісеві стрілило до голови, щоб з тих зубчиків, ніби таємного письма, відчитати біографію ключника з згадкою про його дворічного сина, якого цей ключник дуже любив. Висновком було: або ключник допоможе нам у втечі, або нехай розпрощається з сином. До цього шантажу опісля долучилися гроші. Вістка про можливість утечі пішла „на світ", і незабаром ми одержали за посередництвом Маші — теперішньої пані Логазової, дружини д-ра Михайла Логази, кілька посилок, а в них по пляшці меду. Дно пляшки було залите воском, а у воску — сто золотих. Як ключник побачив ще й гроші — справа була „мурована".

Ми всі, що були в цю втечу втаємничені, ходили як запаморочені. Про втечу думали, про неї говорили, вона нам снилася. Єдиний, хто не поділяв того нашого запаморочення і хто завжди мав якесь „але", був Зенко. Він, зокрема, не довіряв ключникові, і мав на це причину. Як згадано, нашу групу розбили, заки ми зуміли здійснити втечу. Опісля, вже бувши на волі, намагався її зреалізувати Куспісь, щоб з неї скористали сл. п. Бандера, Лебедь та інші. З цілого пляну нічого не вийшло, як Куспіся заарештували вже у Варшаві чи в дорозі з Варшави до Вронок. Це і потвердило скептицизм Зенка щодо „співпраці" з тероризованим і підкупленим ключником, бо він, мабуть, усю справу „всипав".

Революціонер, мислитель, поет

Усім відомо, що Зенон Коссак був революціонером, багатьом відомо, що він був мислителем, але мало кому відомо, що він був також і поетом.

Не пригадую всіх обставин, але знаю, що „44 заповіді українського націоналіста" були оформлені і вийшли з Вронок. Рішальну ролю в їх оформленні відіграв Дмитро Мирон-Орлик, думаю, під проводом, за вказівками та за порадою Зенка, бо тільки Зенко міг оформити, наприклад, таку засаду: „Що робиш, роби так, якби це мало бути останнім ділом твого життя". Це ж і була засада його життя. Опісля ці заповіді були вписані між рядками на багатьох сторінках підручника англійської мови Ланґенштайна і так переслані „на світ".

Щодо поетичної творчости Зенка, я познайомився з нею під час нашої „спільноти" в його келії у Вронках, на Свят-Вечір 1935-го року. Того дня Зенко, виrравши кілька партій в шахи, вийняв з кишені скравки всіляких папірців і почав з них — на моє велике здивування — відчитувати свої поезії. Пам'ятаю, що одна з них

(Продовження на стор. 3-ій)

КОССАК — ОХРИМОВИЧ — ТУРАШ. В-во Ліги Визволення України. Торонто 1968. Книжку можна замовляти: "Homin Ukrainy", 140 Bathurst St., Toronto, Ont. Canada. Ціна не подана.

У Філядельфії почалися листопадові святкування

(м. в.) Оце п'ятдесятий раз від пам'ятної дати славного 1-го листопада 1918 року у Львові українці у вільному світі відзначують цей великого історичного значення Листопадовий Зрив.

Громадський Комітет для відзначення 50-ліття Відновлення Української Державности на західньо - українських землях — Листопадового Чину у Філядельфії очолений побр. проф. Миколою Алексевичем розпочав відзначення у п'ятницю, 1-го листопада 1968. Вечором того дня, в церкві Христа Царя, на Найстані, відправлено Вдячний Молебень в намірені Українського Народу та Панахиду за полеглих борців за волю України. Відправляли чотири священики: о. радник В. Головінський у сослуженні о. І. Сохоцького, о. Ст. Даша і о. Я. Захарасевича. Релігійно-патріотичну проповідь виголосив о. радник, парох на Найстані Василь Головінський. Церква була заповнена українським громадянством Філядельфії, комбатантськими та молодечими організаціями з чисельними прапорами.

Теж у місцевій українській православній катедрі св. Володимира відправлено Молебень та Панахиду з приводу Золотого Ювілею Листопадового Зриву.

У суботу рано 2-го листопада радіоавдиція ім. Блавацького свою одногодинну передачу в цілості присвятила Листопадовому Зривові. Програму зредагував ред. О. Тарнавський, проф. Шанковський, д-р В. Ценко та інший. Цьогож дня на 24-ій вулиці у школі св. о. Николая відбулося теж відзначення Ювілейного Листопада.

В неділю, 3-го листопада в усіх українських церквах міста Філядельфії відслужено Божественні Літургії та Панахиди в намірені українського народу та полеглих у боях. Того ж дня переведено збірку розпродаж жетонів на Фонд Українського Інваліда.

Головне відзначення 50-річчя Листопадового Чину відбулося в суботу, 9-го листопада о 7-ій годині в авдиторії укр. кат. парохії на Френкфорді, при вул. Дітман і Дітстон, Святочним Бенкетом. Мистецька програма, присвячена Листопадовому Зривові відбулося під проводом директора Театру В. Шашаровського. При фортепіяні Лідія Бульба. Головну промову виголосив д-р Матвій Стахів. Відбулося теж відзначення 6. учасників Листопадового Чину. Товстмайстром на Бенкеті був д-р Микола Ценко.

В другій половині листопада заплановано влаштувати виставку пам'яток Визвольної Боротьби.

Микола Вайда

Головна Управа ОУА „Самопоміч" розгортає працю

21-го жовтня відбулося третє з ряду, по з'їзді делегатів і ювілейних святкуваннях, засідання Головної Управи ОУА „Самопоміч" у власному домі в Ню Йорку, яким проводив п. Стефан Спринський, а секретарював д-р Василь Палідвор.

Наради відкрив голова о год. 6-ій вечором, вітаючи присутніх, а зокрема п. Мирона Пінковського, якого кооптовано, як заступника голови, і д-ра Володимира Савчака, як члена Головної Управи, на опороженнє місце по бл. п. інсп. Іванові Василишиному, та подав порядок нарад, який прийнято без змін.

По звітах голови п. Стефана Спринського — про проророблену працю і участь у з'їзді ЗУАДК-у, секретаря д-ра Василя Палідвора — про канцелярійну працю і стан каси за хворого касира дир. Є. Бехметюка, радника Богдана Ластовецького — про культурно-освітню ділянку, п-ні Дарії Степаняк за суспільно-допомогову ділянку, інж. Романа Раковського — про господарчі справи п. Л. Пришляка — про збереження молоді, мгр. Євгена Лозинського — про видавничі справи „Нашого Світу", вив'язалася жива ділова дискусія.

Перед нарадами обговорено з правним дорадником І. Флисом проблеми федеральної легалізації, а з тим можливості користування з урядових приділів та різних фундацій на культурно-освітні та допомогові цілі, подібно як з них користують інші національності.

З звітів і з дискусії виявилось, що перед ОУА „Самопоміч" нарощують щораз більші завдання. Поза спонзорством кредитових кооператив, яких є вже 14, і їх майно виносить коло 25 мільйонів дол., виявляється конечна потреба ширшої суспільно-допомогової діяльности. Як показує ситуація, то не лише потреба допомоги в Европі, а зокрема в Югославії, Польщі і поза залізною заслоною, але й тут на терені Америки щораз більше є старші віком, самітні, хворі, просять допомоги, відвідин у шпиталях та опіки правних порад. Тому рішено посилити збіркову акцію, а зокрема „зелено-святочну збірку". Поробити заходи, щоб набувати старечі доми по більших Відділах, як це зроблено в Ню Йорку.

Проблема денаціоналізації: ОУА „Самопоміч" проводить суботні школи і курси українознавства та садочки. Рішено нав'язати ще тісніший контакт зі Шкільною Радою при УККА і повести акцію через Відділи і своїх людей, щоб організувати в менших місцевостях суботні курси українознавства, а в більших кругах молодь підпадає денаціоналізації і не знає рідної мови.

Обговорено і рішено розбудувати та поширити видавничі справи, а зокрема „Наш Світ" суспільно-економічний орган, яким щораз більше зачинає інтересуватися наш загал. Затверджено Колегії: Редакційну в складі: д-р Вол. Савчак, інж. Р. Раковський д-р В. Несторчука, а головний редактор М. Островерха: Видавничу в складі: мгр. Є. Лозинський, Є. Бехметюк п. Л. Пришляк.

Рішено затіснити співпрацю з ЗУАД Комітетом, бо, як показує дійсність, ці дві допомогові організації мають інший засяг діяння, хоч себе доповнюють в різних потребах української спільноти. В цій цілі виделеговано свого представника, голову п. Стефана Спринського, до керівних органів ЗУАДК-у.

Щоб допомогти активізувати та виконати статутові завдання Відділам, рішено нав'язати особистий контакт не лише з Управами і членством, але також із ширшими кругами громадянства поодиноких місцевостей, відбуваючи збори, даючи доповіді на актуальні теми, до чого устійнено плян поїздок членів Головної Управи. Наради закінчено 9:30 вечором постановою, щоб ділові засідання відбувати кожного місяця.

О. П.

ПЕНСІОНЕР-ВОЯК ПОЖЕРТВУВАВ 200 ДОЛ. НА БІБЛІОТЕКУ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

Париж. — На Фонд придбання відповідного будинку для Бібліотеки ім. Симона Петлюри, який коштуватиме кругло сто тисяч доларів, з різних країн надсилають українці більші і менші пожертви. Останнім часом 200 дол. пожертвував колишній вояк Армії УНР, пенсіонер п. Іван Скиба, член Бібліотеки ім. С. Петлюри і фінансовий уповноважений Бібліотеки в Торонті. В супровідному листі до Ради Бібліотеки він закликає всіх людей доброї волі допомогти купити дім для Бібліотеки ім С. Петлюри, бо в старому помешканні немає місця ні для праці, ні для зберігання книжок та архівів. Чекові переклази, з дописком на окремій картці „На придбання будинку Бібліотеки", прохають слати на адресу:

Paris c/c 836906
Bibliotèque Ukrainienne
S. Petlura,
24 rue de la Clacière,
Paris 13-e, France.

40-ліття священства і 70-ліття з дня народження о. Л. Ліщинського

День 15 вересня 1968 року був небувалим днем радости в Амстердамі, де громада влаштувала святочний бенкет для свого пароха о. Лева Ліщинського з нагоди 70-ліття з дня народин та 40-ліття священства.

Діловий Комітет доклав усіх сил, щоб відсвяткувати якнайкраще цей ювілей.

В день ювілею 15 вересня Всч. о. Ювілят відслужив св. Літургію в приявності Владики Кир Иосифа Шмондюка та оо. із сусідніх парохій: о. монс. Василя Середовича із Сиракюз, Николая Дерева із Лудлова, Ю. Гнатишака із Пітсфілду, Константина Тимочка із Літтел Фолс і Володимира Данилова із Вотервліту. Проповідь виголосив о. Б. Смик з Ютики, котрий згадав про життя Ювілята, який як сирота побирав перші науки у Львові, а відтак перейшов твердий військовий шлях, беручи участь як Січовий Стрілець у визвольній боротьбі.

Ювілят одержав св. Тайну священства з рук покійного Митрополита Кир Андрея Шептицького.

Отець Богдан Смик згадав про мандрівку Ювілята під час другої світової війни, і вкінці опинився в Амстердамі, де працює і дбає про своїх громадян.

По св. Літургії відбувся в залі Укр. Гр. Клюбу бенкет в честь Ювілята. Бенкет почався молитвою, яку провів Преосв. Кир Иосиф, а голова Ювілейного Комітету п. Дмитро Олійник привітав гостей і погратулював о. Рохові. Бенкетом проводив о. В. Андрушків, який вміло забавляв присутніх.

Під час бенкету діти Парохіяльної Школи виконали програму, якою звеличали свого пароха і вчителя. Опісля слідували побажання від місцевих організацій для доброго пароха і провідника. По привітах забрав слово наш Владика. Кир Иосиф Шмондюк та висловив признання за дбайливу працю

о. Лев Ліщинський

на Христовій Ниві. — „Вам треба дякувати Господеві, що дав вам такого доброго о. пароха!" Владика закликав, щоб вірні молились за покликання до священичого стану, бо тепер дуже потрібно добрих і ревних священиків.

На закінчення промовив ювілят о. Ліщинський, який подякував комітетові і присутнім, що влаштували цей бенкет.

Отець Ювілят одержав із Риму Архиєрейське Благословення від св. Отця Павла VI, від Блаженнішого Верховного Архиєпископа Кардинала Иосифа Сліпого, від Архиєпископа скитальців Кир Івана Бучка, а також від Митрополита із Філядельфії Амвросія Сенишина. Всі ці побажання поміщені у Пропам'ятній Книзі, що вийшла з нагоди ювілею, яку оформив і видав власним коштом син Ювілята п. Ярослав Ліщинський.

Ювілейні святкування закріпили зв'язки поміж парохіянами і їхнім душпастирем.. Люди усвідомили собі, що мають у себе пароха людину, заслужену для Церкви і свого народу. Ювілят одержав доказ щирої йому відданости своїх парохіян.

Василь Гупаловський

Відкриття нової керамічної майстерні

Ярослава Ґеруляк-Туркевич, відома нашій публіці з декорацій і проєктів костюмів до „Голубої Хустини", відкрила професійну керамічну майстерню при 110 Східній 6-ій вулиці (напроти школи св. Юра) в Ню Йорку. Години відвідування: субота: 10 перед пол. до 4 год. по пол., в неділі: 1-4 год. по пол.

Пані Я. Ґеруляк закінчила мистецькі студії в Чикаго, її картини, рисунки і кераміка виставляються в галеріях у Парижі, Чікаго, Бостоні, а в Ню Йорку вона одинока з українських майстрів є з постійно репрезентована в галерії „Америка Гавз". Її керамічні праці, завжди роблені на гончарському колесі і кожна з них є унікальним твором мистця, а не комерційним, повторюваним відливом із форми. Слава Ґеруляк наскрізь сучасний талант, що зумів поєднати модерні тенденції з продумано — українськими впливами, її праці це великий осяг нашого мистецтва поза рідними землями.

Л. Гуцалюк

Візита до України — в Трентоні

28 жовтня трентонці читали в газеті „Трентон Таймс" написане великими літерами оголошення: Відвідини України! В Коммюніті Рум в будинку „Трентон Таймсу". Одна американка сказала, що тільки сліпий не побачив би цього оголошення. Це була лекція мгра Т. Геврика про архітектуру і міста України.

Організувала цю лекцію Трентонська філія Науково-Публіцистичного Інституту. Зацікавлення лекцією було таке велике, заля була майже повна. Українська група організовано підтримала лекцію, але приблизно половина присутніх були американці, які, мабуть, вирішили довідатись нарешті про ту Україну, про яку вони стільки чули і читали останнім часом. Треба сказати, що українська громада не доклала всіх зусиль, щоб поставити українську проблему і останні події в Україні на потрібну ширшому у провінційній пресі, і досить мало в Ню Йорку, де газети згадували Україну та події в ній не завжди по правді.

Лекція була зразком професійної інформації: мгр Тит Геврик, архітект з професії, старший плянувальник Пенсильванійського університету, зрозуміло говорив і показував архітектурні пам'ятки України — починаючи від св. Софії в Києві і до будівель, переважно церков, 17 і 18 століття.

Прозірки були дуже добрі, чимало деталів було показано окремо і зблизька, так що, я думаю, чимало слухачів виробили собі досить ясне поняття про особливості українського барокко, чи вишну орнаментику рококо.

Без пропаганди, простим професійним викладом фактів нашої архітектури мгр Геврик показав самостійність нашої культури і жорстокі удари ігнорації і ненависти, яких зазнали наші пам'ятки. Це видно, коли порівняти нищення українських пам'ятків з дбайливим зберіганням російських, про що, на жаль, лектор не згадав ні слова, можливо тому, що це не входило в його тему.

Думаю, що позитивний, спокійний показ наших культурних досягнень може зробити для нашої справи значно більше, ніж пропаганда.

Це вже третя лекція, влаштована трентонською філією Науково-Публіцистичного Інституту для американців. Інші філії повинні б взяти приклад з Трентону і звернути свою увагу на тільки на статті в газетах з невірним освітленням українського питання, але і на спокійну, правдиву інформацію ширших кіл американського громадянства про Україну, її історію та культуру.

М. Еленко

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Реґітал пісень та арій Юлії Шашаровської

22 вересня ц.р., в залі „Етікал Сосайсті" при Ріттенгавз Сквері у Філядельфії, виступила перший раз із самостійним концертом співачка Юлія Шашаровська, драматичне сопрано.

Ім'я Юлії Шашаровської не нове для української публіки. Виступами, головно як акторка „Театру у П'ятницю", а часто як солістка наших сцен у Філядельфії, вона давно звернула на себе увагу своїми непересічними і принадними вальорами співачки. Останній, самостійний реґітал тільки потвердив, що в її особі тутешнє українське культурно-мистецьке життя збагатилося цінною одиницею серед українських артистів-співаків.

Юлія Шашаровська має драматичне сопрано з усіми найкращими рисами цього роду голосу, з великою розтяглістю діяпазону, з повним округлим звуком середнього і низького реґістру, правильно опертому та з прегарною соковитою горою. Із перехідні тони вирівняні так гарно, що вповні відповідають загальному реґістрові голосу.

Своїм голосом володіє вміло, свобідно. Завдяки тому вокально технічна сторона виконання на мистецькій висоті. Незвичайно гарний голосовий матеріял і темперамент, диспонує силою голосу і ґеє барвою.

Арії та пісні виконує коректно, вірно у стилі з доброю вимовою і дикцією. Це є признакою доброї школи і доброго ведення голосу, я к сидить правильно в масці й головному резонаторі, що надає голосові особливої краси і дзвінкости. У неї велика розтяжність динаміки, розпоряджає і форте і піяно — легко співає високі тони, задержується на них, а відтак кінчає ніжним притишенням-піянісімо.

До цих прикмет співачки треба додати ще її незвичайну музикальність, елегантну сценічну поставу, дискретність у рухах і співацьких ефектах.

Програма концерту дала можливість послухати співачку у різних жанрах вокальної літератури.

Перший відділ концерту почала аріями: Тореллі „Ту Льо Саі", Перґолезі „Ніна" і клясичною арією Моцарта „Порджі амор", які виконала в манері Бель Канто стриманим звуком із належною експресією. Своєю інтерпретацію арій Верді „Ріторна вінчітор", та Пуччіні „Ун бель ді ведремо" із опери „Мадам Батерфляй" задивувала авдиторію. Та таки найкраще запрезентувала себе блискучим виконанням арії Верді „О патріє міа".

Перша частина концерту закінчилася піснею Шуберта „Лісовий Цар" та Форе „Після сну" у дуже доброму виконанні.

Співочка універсальність, чутливість і темперамент Ю. Шашаровської дозволили її вжитися в українську музику і інтерпретувати вірно та щиро пісні українських композиторів, які виповнювали усю другу частину багатої програми.

Пісня М. Лисенка „Ой одна я одна" знайшла у виконанні Ю. Шашаровської своєрідні мистецькі риси; просто, шляхетно і настроєво співала „Садок вишневий коло хати", схопила ліричні і драматичні моменти у Степового „Думка", „Ні не співай пісень веселих" та весело, жартівливо і принадно „Ой як, як по садочку походжати".

Відтак продемонструвала свої численні прикмети у виконанні дуже цікавих та вартісних творів сучасних українських композиторів. Колодмисць „Хотіла б я піснею стати", Глушков „По діброві вітер віє", Лятошинський „Ой у полі тихий вітер", Нижанківський „Ти любчику за горою", Фоменко „Тече вода в синє море", Штогаренко „Якби мені черевики" Наденеко „Утоптала стежечку" — у особливо ефектовному виконанні.

Співачка співала у рідних мовах виконуваних композиторів. Ми прослухали її з подивом, який виявлявся у спонтанних оплесках вдячної публіки, яка вітала Юлію Шашаровську, за її талант, серйозну працю над собою, пієтизм до справжнього мистецтва і за її милу появу на тлі чудових квітів.

Ю. Шашаровська вийшла зі школи відомої студії Ґрацюллі Сільвен, бувшої співачки Метрополітен Опери. Репертуар співачки допомагав підготовляти диригент „Філядельфія Лірик Опера" Роленд Фіоре, професор кляси співу Академії оф Вокал Арт. Слід теж зауважити, що перших інструкцій співу давав їй незабутній Михайло Дуда. На його думку Юлія Шашаровська — це вибрик „химерної природи", який ми звемо феноменом.

Щиро радіємо такими досягненнями співачки, та складаємо найсердечніші ґратуляції і побажання дальшої витривалости й наснаги у праці, дальшого розвитку та успіхів на її гарному мистецькому шляху. „Per aspera ad Astra".

Згаданий вище концерт улаштував Український Літературно-Мистецький Клюб у Філядельфії на відкриття сезону.

Голова УЛМКлюбу д-р Володимир Рудницький у своєму вступному слові привітав слухачів. Слово про солістку та композиторів виголосила артистка Евдокія Дичко-Блавацька.

Ще заввага, спрямована до всіх концертуючих співаків взагалі: обов'язково давати в друкованих програмах концертів в кількох словах пояснення змісту пісні чи навіть арій, виконуваних у чужих мовах.

Акомпаніятор Богдан Перфецький причинився у великій мірі до успіху концерту. Партії фортепіяну визначалися чіткістю, точністю і динамічною дистинкцією.

Після реґіталю відбулося прийняття в Шератон Готелі в честь Ю. Шашаровської та її мужа Володимира Шашаровського, відомого артиста і керівника „Театру у П'ятницю", на якому були приявні пані Ґраціойола Сільвен, учителька співачки, її муж, оперний співак і педагог Франк Капеллі та запрошені гості з мистецького світу.

Наталія Котович

Трактують комсомольську організацію в Україні як експозитуру Росії

Київ. — Щоденна газета „Радянська Україна" з 25-го жовтня ,орган так зв. ЦК КП УССР, у статті „Під прапором Леніна народжений" з приводу 50-ліття створення в совєтській Росії Комсомольської організації ,наводить історичної ваги документ, який свідчить про цілковиту залежність „українського комсомолу" від Росії. Большевики намагались ще в 1918 р. скликати „комсомольський з'їзд" в Україні, під назвою „Соціялістична спілка молоді імени 3-го Інтернаціоналу", але до з'їзду не дійшло, бо майже не було комсомольців і тих розігнала українська влада. В сере-перший російський з'їзд і дині 1918 р. був скликаний створено комсомольську організацію Росії, з участю делегатів лише з Росії — з Москви, Петрограду і Уралу. Аж у червні 1919 р., і то не відомо, де саме, мав відбутись перший комсомольський з'їзд в Україні. „Радянська Україна" інформує, що тоді „з'їзд проголосив, що комсомол України поділяє програму і тактику комуністичної партії, працює під її керівництвом і входить до Російської комуністичної Спілки молоді — російського комсомолу, як її складова частина". Газета запевняє, ніби комсомольці в Україні тепер „ще тісніше згуртовуються навколо комуністичної партії"...

ТАМ, ДЕ ЛЮДЯМ РОГИ ПРИПРАВЛЯЮТЬ

(Продовження зі стор. 2-ій)

Зенон Коссак

поезій починалася словами: „О, мій Боже-Воле!.." Не знаю, чи яка з поезій Зенка будь-коли була надрукована і чи взагалі збереглася...

Зенка вивезли з Вронок, коли я ще там залишався. Але майже два з половиною роки, проведених на одній келії, чи „на спільноті" протягом дня і на проходах, давали багато нагод, щоб людину пізнати. І коли після такого часу і такого примусового співжиття все ж ця людина залишається легендою, а її ім'я поняттям — бо таким Зенко в моїй пам'яті і в моїй свідомості залишився, — то це направду виїмкова людина. І тоді самозмусь виникає питання: що було б сталося з організацією і яким шляхом пішов би її розвиток, а з цим і українська політика, якби мадярська куля в Карпатській Україні не прошила грудей і не припинила життя цієї людини, великого патріота та прикладного революціонера?

На жаль, так сталося, а історія не признає й не відповідає на питання, що було б, якби було...

Б. Кравців

КАРПАТСЬКА СІЧ

Світлій пам'яті Колодзінського Михайла
і Коссака Зенона — вояків
Карпатської України.

Чекаємо вістей од Вас... Позавчора, ще вчора,
Ще вранці сьогодні — лунали етером, пливли
І поклики Ваші і звіти, що горстка хоробра
Дотримує поля, злинає у бій — як орли.

І раптом німує етер...
Нема переклички...
Минають тривожно години: Ось вечір... Вже ніч...
„Ні вітру, ні хвилі" од Вас —
і сіріють обличчя,
Під оливом тиші згинаються обриси пліч.

Допитливо в очі знайомих, чужих споглядаєм,
Листаємо покваnно плахти вечірніх газет,
Шукаєм в рядках, між рядками —
чи хоч вістки немає?
І думи дуднять — мов хурґони вгорнуті в брезент.

Розтерзані болем на хвилі всіх радіостанцій
Серця ми наводим і нерви — чуткіші антен:
Чекаємо вістей про Вас...
То ж уже приостанці
Ми раді б почути про Вас, що далеко ген-ген,

Хоч спінене з люті, зненависне слово наруги
Із станцій ворожих!
То знали б тоді ми, що все ж,
Що все ж таки б'ють ще гармати на скелі, яруги —
І має пошарпаний прапор з нездоланих веж!

А так... ні стрільби крісової, ні гомону навіть
Далеких гармат... І даремні усі молитви:
Німує загрозливо тиша — і чавить — і давить,
Вичавлює серце дощенту:
То ж кров наша — ВИ!

Чекаємо вістей од Вас...
Чи живі, чи здорові? —
О, ні! Не про те! Хай раниться серце, нечс!
Ми прагнемо знати:
— Чи руки ще дужі до зброї.
Чи горстка одважна звитяжно змагається ще!

Березень, 1939.

(Із збірки „Остання Осінь", Прага, 1940)

У Києві й околицях відкрито декілька нових пам'ятників

Київ. — З нагоди 51-ї річниці так зв. жовтневої революції в Росії та 25-річчя бою червоної армії біля Дніпра, під час якого червона армія здобула Київ, у Києві та в околицях відкрито декілька пам'ятників. „Радянська Україна" з 5 листопада повідомила, що біля Брест-Литовського проспекту і вул. імені російського летуна Нестерова відкрито „монумент танкістам — визволителям Києва". Пам'ятник являє собою цементові плити, на яких встановлено великий танк „Т-34", що його під час війни називали „Сталінським". На площі, де перетинаються вулиці Стеценка і Щербакова відкрили „обеліск чехословацьким воїнам", які бились проти фашистів у бриґаді під командуванням ген. Свободи. Це масивний подовгуватий камінь з написом українською мовою: „Тут у листопаді 1943 року воїни першої чехословацької бригади під командуванням Людвіка Свободи пліч-о-пліч з радянською армією героїчно билися за визволення Києва від німецько-фашистських загарбників". Крім того, відкрито картинну панораму бою за Київ, у центрі якої видко великий напис російською мовою: „Даешь Киев!" У Дарницькому лісі відкрито при масовій участі людей „меморіяльний комплекс під назвом „Жертвам фашизму", без повідомлення прізвища автора чи авторів того пам'ятника: на прорубаній галявині височать декілька постатей з каменю, височини в кількаповерховий будинок. У Дарницькому лісі був за фашистів кацет, в якому — за совєтськими даними — загинули 68 тисяч військовополонених. Раніше у пресі було повідомлення, що в Бабиному Яру, де німці розстрілювали жидів, українців, циган та людей інших національностей, вже будується пам'ятник жертвам фашизму.

ПРАВОСЛАВНИЙ МИТРОПОЛИТ МЕЛІТОН ХАЛКЕДОНСЬКИЙ ЗАЯВИВ у Женеві, куди він прибув до головної кватири Світової Ради Церков, що за канонами Православної Церкви подружжя кол. дружини президента Джана Кеннеді католички Джеклін, з розведеним православним Аристотелем Онассісом є цілком леґальне. Ця заява протиставиться недавньому твердженню ватиканського часопису „Ль'Оссерваторе делля Домініко", що пані Кеннеді допустилась „публічного гріха".

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР КОМПАРТІЇ СССР ЛЕОНІД БРЕЖНЄВ ПРИБУВ до Варшави на конґрес польської компартії. Тому, що в його товаристві знаходиться перший секретар компартії УССР, відомий з свого різкого протичеського становища Петро Шелест, то припускають, що головною темою збіговища польських комуністів будуть атаки проти „ревізіоністів", тим паче, що „Правда" поновила атаки однаково проти прихильників демократизації в ЧССР, як і проти Юґославії Тита.

СТОРІНКА ТУСМ

ТУСМ В. Д. 1964

ЛИЦЕМ ДО НАРОДУ

Ми все ще перебуваємо під враженням відвідин нашого Верховного Архиєпископа Кир Иосифа Сліпого. Так як відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні було найбільшою національною маніфестацією Українців в Америці ,так зустріч Верховного Архиєпископа й Ісповідника св. Віри була тут найвеличнішою подією. Нині, коли вже дещо унормувалося наше життя після поїздки Кир Иосифа по різних українських осередках, починаємо робити висновки про напрямні нашого життя в майбутньому.

На вістку про приїзд Верховного Архиєпископа до Канади люди з різних міст, навіть дуже далеких, почали плянувати, як би знайти нагоду зустріти його. А коли було проголошено, що Кардинал відвідає і Америку, то наш народ охопило спонтанне одушевлення. Хто мав нагоду бути з Верховним Архиєпископом при зустрічах, Богослуженнях, бенкетах ,не міг не звернути уваги, який релігійний настрій огортав людей. На це звертали увагу навіть чужинці. Бо була то небуденна подія! Очі старенських громадян, як і очі малих дітей сповнялися неземним сяйвом ,немов би все інше на землі поза достойною особою Архиєпископа переставало існувати для них. Люди тиснулися, щоб почути слова Архиєпископа, щоб поцілувати його руку, щоб хоча доторкнутися його одежі. Здавалося, що немає жертви, яку б ці люди не були готові принести задля нього.

Такий всенародний порив не оминуло бистрого ока Верховного Архиєпископа. І власне цей широкий відрух народу, людей різного походження, різного віку, різної освіти, дав йому найбільшу приємність, найміцніше скріпив його, найкраще нагородив за всі труди важкої подорожі. Про це він сам казав.

Наш народ, той пересічний народ, виявивсь здоровим духово. Він краще, чим хто інший зберіг чистоту серця, віру в святість. Цей народ приходив без спеціяльних закликів, жертвував часом і гроші — без особливих закликів. Вітав свого Верховного Архиєпископа з дитинною, вимушеною, сердечною, спонтанною радістю. В ньому нарід бачив усіблення своїх стремлінь, своїх найбільш глибоких прагнень, ненашарованих іншими інтересами, а так просто, безпосередньо перетворених у щоденне життя.

Який з того висновок на майбутнє? Ми маємо велику силу, бо наша підстава, наша основа тверда й чиста. Щоб цю величезну, стихійну силу народу попровадити в чин, треба кожному провідникові самому бути твердим і чистим. Ісповідник є прекрасним прикладом для всіх будучих провідників. Щоб наш народ заохотити, щоб його повести в бій, треба промовити до його серця. А він, як біблійна череда, про що згадується в св. Євангелії, слухає тільки голосу свого правдивого пастиря.

Коли перед виїздом Верховного Архиєпископа між декими могла панувати ніби зневіра в краще майбутнє, то тепер вона розвіяна. Ми маємо народ. Нам треба тепер працювати, щоб на майбутнє підготувати відповідних, гідних для такого народу провідників! Я. Д.

На відвідинах у Торонті

24 серпня ц. р. відбулася зустріч членів Крайової Управи ТУСМ — Канада та членів Екзекутиви Світової Управи ТУСМ із головами Організацій Українського Визвольного Фронту Канади в Торонті. Мета зустрічі: спільно обговорити майбутність студентського сектора в мережі цих організацій на терені Канади та глянути конструктивно-критичним оком на стан і завдання ТУСМ-у в Канаді.

З рамени Організацій Українського Визвольного Фронту промовляли: д-р Р. Малащук від ГУ ЛВУ (голова), П. Бащук, інж. В. Безхлібник від АБН, М. Солонинка від Централі ОЖ ЛВУ, мґр. Т. Буйняк від КУ СУМ, В. Окіпнюк від ГУ СУМ та від Т-ва кол. вояків УПА І. Козак. З рамени ТУСМ виступили інж. Богдан Кульчицький, д-р М. Богатюк від СУ ТУСМ та мґр. Р. Сеньків і Юрій Горіх від КУ ТУСМ.

Провадила зустрічю президія в складі: мґр. Т. Буйняк, предсідник та Леся Бандера, секретар.

Можна легко ствердити, що активна участь членів Крайової Управи ТУСМ — Канади в дискусіях задовольнила присутніх та надала щирого дружнього тону цій зустрічі. Слушно ствердив голова Сеньйорату ТУСМ, д-б Богатюк, кажучи, що майбутність не тільки українського визвольного руху, але й надання напрямку українському студентству та громадсько - політичному життю буде залежати від активности і продуктивности українського студентського руху, в котрому дуже важливу ролю відогравати-муть члени ТУСМ-у.

Того ж дня відбулося чергове засідання Світової Управи ТУСМ, на якому були присутні члени Екзекутиви Світової Управи, голова та члени Крайової Управи ТУСМ — Канади та голова Крайової Управи ТУСМ Америки. Разом 18 осіб. Із найважливіших справ, порушених на засіданні, було прийняття нових методів та засобів, з метою прояву кращої та сильнішої діяльности Товариства. На засіданні обговорено ряд актуальних питань і прийнято постанови для посилення праці.

Після засідання Світової Управи ТУСМ відбулася зустріч членів Світової Управи ТУСМ та членів Крайової Управи ТУСМ — Канади із головним редактором часопису „Гомін України", ред. В. Солонинкою. Для кращого розвитку пресової діяльности нашого Т-ва обговорено конечні питання із редаґуванням „Студентської Думки", офіційного органу ТУСМ, який появляється при цьому часописі уже восьмий рік. В дискусії над матеріялами для такої сторінки роз'яснено багато проблем щодо змісту, вимог журналістики, методики і т. д. та покладено наголос на співпрацю.

РІК VI 3 (17)

Редаґує Колеґія з уповноваження Центральної Світової Управи ТУСМ-у:
Христина Кульчицька, Рената Шаран, Олег Лисяк, мол.
Головний редактор: Христина Кульчицька

СТОРІНКА ТУСМ

P.O. Box 141 Riverton, N.J. 08077, U.S.A.

ЗУСТРІЧ ПРОВІДНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНСТВА З ВЕРХОВНИМ АРХИЄПИСКОПОМ НА СОЮЗІВЦІ 9 СЕРПНЯ 1968

Провідники українського зорганізованого студентського руху під час зустрічі з Його Блаженством Верховним Архиєреєм Кардиналом Иосифом Сліпим. (Зліва): інж. Богдан Кульчицький, голова СУ ТУСМ (Філядельфія), Роман Тарнавський, віце-президент СУСТА (Дітройт), Кардинал Кир Иосиф Сліпий, д-р Богдан Футей, президент ЦЕСУС (Клівленд), Ігор Оліяр, член КУ ТУСМ (Клівленд), Кир Иосиф Шмондюк, мґр Степан Хемич, голова Фонду Катедри Українознавства (Ню Йорк) та Андрій Масюк, голова Української Студентської Громади у Філядельфії.

Президент Центрального Союзу Українського Студенства д-р Б. Футей з дружиною, інж. Богдан Кульчицький, голова Світової Управи ТУСМ, генеральний секретар і редактор „Сторінки ТУСМ" при „Свободі" Христина Кульчицька, віце-президент СУСТА Роман Тарнавський, голова ФКУ, мґр. Степан Хемич, член Крайової Управи ТУСМ Америки Ігор Оліяр та голова Студентської Громади міста Філядельфії Андрій Масюк — відбули на оселі Союзівці зустрічі із Блаженнішим Верховним Архиєпископом Кир Иосифом Сліпим дня 9 серпня 1968 р.

Зустріч відкрив президент ЦЕСУС д-р Богдан Футей. Він представив делеґацію організованого українського студентства, інформуючи Його Блаженство про стан, діяльність і завдання репрезентованих на цій зустрічі центральних українських студентських установ. Їхнє Блаженство в короткому слові підкреслив конечність здобути вищу освіту, бути вірними українській Церкві і традиціям та свідомим приналежности до українського народу.

Слово президента ЦЕСУС-у д-р Богдана Футея

„Ваше Блаженство!

З нагоди Вашого тріюмфального побуту на тренах Канади і Америки дозвольте привітати Вас висловами синівської любови від Центрального Союзу Українського Студенства, ЦЕСУС.

ЦЕСУС, через силу обставин української дійсности, від самого початку свого існування з 1921 р., став понаддержавною надбудовою українського народу. Довгі роки діяльности ЦЕСУС-у на міжнародному студентському форумі, стаючи в обороні української правди і стремлінь, здобули для нього назву амбасадора Української Справи.

Недавно, в листопаді 1967 року, ми відбули Перший Світовий Конґрес Українського Вільного Студенства (СУВС), в котрім взяли участь 99 делеґатів і понад 300 студентів із трьох континентів світу. Згідно із постановами Світового Конґресу, ЦЕСУС об'єднує всі центральні студентські союзи та організації, координує їх діяльністю та є правним представником і речником всього українського студентства. Метою ЦЕСУС-у є заступати інтереси українського студентства серед власного громадянства і на міжнародному відтинку, боронити та обстоювати інтереси студентства поневоленої України і нести їм всебічну допомогу.

У склад ЦЕСУС-у на сучасну пору входять дев'ять центральних студентських організацій: Союз Українських Студентів в Арґентині (САУС), Товариство Українських Студентів Католиків „Обнова", Центральний Союз Українських Студентів в Австралії (ЦУСА), Союз Українських Студентських Т-в Америки (СУСТА), Союз Українських Студентських Т-в в Европі (СУСТЕ), Союз Українських Студентів в Канаді (СУСК), Українське Академічне Т-во „Зарево", Студентський Сектор при Організації Демократичної Української Молоді (ОДУМ) і Т-во Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського (ТУСМ).

Ми, провідники українського студентського руху, вітаємо Ваше Блаженство як великого героя, котрий мучився, карався, але не каявся! Вітаємо Вас ,як нашого духового і національного Провідника, бо віримо, що Ви об'єднаєте всіх нас під своїм проводом і доведете до завершення нашої дорогоцінної мети: завершення Української Церкви та державної дійсності".

Андрій Чорнодольський — президент СУСТА

10-ий Ювілейний Конґрес Союзу Українських Студентських Товариств Америки, СУСТА, котрий відбувся 21-22 вересня 1968 р. у Філядельфії, вибрав головою Андрія Чорнодольського.

Андрій В. Чорнодольський народився 1945 року в Австрії. В 1949 р. прибув до ЗСА, де разом з батьками замешкав у Балтиморі. Він є активним пластуном в курені „Хмельниченки". В українському студентському житті А. Чорнодольський проявляв свою діяльність як голова Студентської Громади в Балтиморі (1964-68), членом Управи СУСТА він став перше як референт середношкільних справ (1966-67) та референт організаційних справ — Схід (1967-68). На Першому Світовому Конґресі Українського Вільного Студентства, який відбувся минулого року в Ню Йорку, вибрано Андрія Чорнодольського членом Управи ЦЕСУС; як референта зовнішніх справ.

А. Чорнодольський є ґрадуантом Мериленського Університету із ступнем бакалавра з політичних наук. Він продовжує студії для осягнення ступеня маґістра.

Світова Управа ТУСМ та її пресова референтура щиро вітає А. Чорнодольського на посту нового завдання, бажаючи дальших, якнайкращих успіхів!

Найновіше число „Горизонтів"

Перше число 9-го року видання „Горизонтів" що вийшло заходом Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА), в Урбана — Ню Йорк, зовнішньо естетично оформлене, змістом багате (108 ст.) і різноманітне.

Усі статті, зокрема літературно-мистецька ділянка, добре опрацьовані і дають огляд творчости шестидесятників, так і переслідування української культури у СССР. Переклади віршів Коротича О. Бакум в загально добрі, як теж і оригінальні вірші А. Шуля, О. Сацюка, і Я. Марчука. Цікава і вартісна є соціологічна студія А. Чорнодольського „Українська етнічна меншість у ЗСА", побудована на опитуванні 300 студентів.

Крім цього, читач довідується про суспільно-культурне життя українського студентства у діяспорі та про його дії.

Можна мати завваги щодо відділу рецензій, туди потрапили чомусь старі видання ,а саме з 1965 і 1963 року. („Історія християнства на Русі-Україні", М. Чубатого, 1965, і „о. Агапій Гончаренко" Василя і Теодора Луцівих, М. Андрусяка, 1963), які вже давно були обговорювані на сторінках нашої преси. Теж слід би було зменшити кількість світлин та ілюстрацій, бо вони для пересічного читача не конче цікаві і не надто потрібні для зрозуміння статей. Біографічні нотатки про авторів статей і рецензій повинні бути подані енциклопедичним стилем, як це роблять наукові журнали на обкладинках журналів, без особистих поглядів редакції.

Побажаємо видавництву „Горизонтів", щоб воно не тільки раз на рік мало можливість інформувати англомовний світ про дії українського студенства, але й також щоб цей журнал міг стати періодичним інформатором і хронікою українського студентського життя у ЗСА.

Л. Д. Р.

Студентська Бесіда ТУСМ у Дітройті

Крайова Управа ТУСМ Америки при співучасті Осередку Діяльности в Дітройті влаштувала в днях 5-6 жовтня ц. р. Студентську Бесіду при Мерсі Коледж. На Бесіду прибули члени ТУСМ із таких Осередків: Дітройт, Чикаґо, Клівленд, Сиракюзи, Гартфорд, Філядельфія і Ню Йорк ,та були присутні студенти, котрі не зорганізовані в Товаристві.

Програмову доповідь виголосив голова КУ ТУСМ Ярослав Березовський. До програми Бесіди входив панель на тему: „Чи українська політична еміґрація є активним учасником політичного процесу країни поселення", музично - літературний вечір пісні і слова, резолюції, постанови та студентський баль.

На Бесіді, що пройшла на висоті завдань, були присутні президент ЦЕСУС, д-р Богдан Футей, та голова Світової Управи ТУСМ інж. Б. Кульчицький.

КОМЕНТАР КОНСТАНТИНА СЕРЕНКА З МОСКВИ

(Опублікований у вид. Т-ва „Християнська наука") 6-го липня 1968 р.).

I. Коментар Серенка дуже спокійний і стриманий, аж дивно, що вийшов з-під руки совєтського громадянина.

II. Ані Воль, ані Серенко не мають рації, коли твердять, що гетьман Богдан Хмельницький поставив „народ" під протекцією царя. Після визвольної війни 1648-1654 Україна стала самостійною козацькою республікою. Ця республіка, в якій повноту влади мали „козаки" (Гетьман, генеральна старшина, генеральна рада) заключала міжнародні договори. Переяславський договір не заперечив Україні цього права і вже після Берестейського договору Україна без Московщини сама договорювалася із Швецією та Семигородом (Трансільванією) в рр. 1656-1657, як перед тим із Портою (Туреччиною) в 1653 році (останній договір відкрив у Стамбулі проф. Пріцак).

Проблемою Переяславського договору займалися різні українські та московські історики і знавці міжнародного права, і годі тут назвати всі теорії про цей договір. Це тільки московські історики та знавці міжнародного права пробують доказувати, що договір визначав царську протекцію над Україною, тобто, що Україна після 1654 р. стала під московським протекторатом. В інтерпретації українських істориків, Переяславським договором був заключений воєнний українсько-московський союз проти Польщі. Цього Союзу Москва не думала дотримуватись, про що свідчить її Віленський договір з Польщею (1656 р.). За Андрусівською умовою (1667) Москва віддала Польщі половину України (Правобережжя), яке, нібито, за московськими істориками, зобов'язалася охороняти в Переяславському договорі.

Царська й большевицька Москва багато говорили й говорять про Переяславський договір, бо їй здається, що він дає правну підставу для уярмлення України. До останнього часу, до 1917 року, Переяславський договір значився як „дійсний" у „Сводє законов Россійской Имперіи", хоч, практично, із нього не обов'язувала ні одна стаття. В 1954 році большевики урочисто святкували 300-літню річницю П. Д. і проголосили, з цієї нагоди, свої тези.

З українських дослідників, що писали про П. Д. слід назвати праці проф. О. Оглоблина (також по-англійськи), Іваницького, Окіншевича та ін. Як уже зазначено, українські дослідники вважають, що П. Д. був воєнним союзом, який Москва зламала. М. І. Міхновський, батько українського націоналізму, ствердив у своїх писаннях, що українців П. Д. з цієї причини не зобов'язує. В 1917 році твердив ще, що поскільки скинено царя, то немає чого й говорити про Переяславський договір, який був заключений з царем, а не з московською державою чи народом.

III. Не відповідає правді, про що пише Серенко, ніби гетьман Іван Мазепа не мав підтримки українського народу. Дарма, що така теза є відвічною тезою царської й большевицької московської історіографії, вона не має фактичних підстав. Ось факти, що свідчать про інші настрої українського народу.

1. Виразником широкої громадської думки українського народу була завжди Запорізька Січ. Запорізькі січовики, що вийшли з народу, завжди репрезентували ті настрої й бажання, що їх мав український народ. Настрої Запорізької Січі були виразно протимосковські перед, під час і після виступу гетьм. Івана Мазепи.

а. І так. запорізькі січовики брали активну участь у повстанні Кіндрата Булавина, отамана донських козаків. Повстання це почалося 1707 року і тривало до 1708 року, коли було здушене московським військом, яке в пацифікації Дону виявило жахливу жорстокість (московська спеціяльність від віків). Участь Запорожців у повстанні Булавина була дуже велика; до речі Булавин довший час проживав на Запорізькій Січі, як зрештою багато донських козаків (був навіть Донський курінь).

Московська історіографія вважає Булавинське повстання — прогресивним явищем в московській історії, мовляв, боролися „трудящі" проти „царату". Насправді ж це не так: боролися донські козаки зі своїми союзниками Запоріжцями проти Москви. Це було національно-визвольне, а не соціяльне повстання.

На жаль, повстання Булавина не зійшлося в часі з виступом гетьм. Івана Мазепи.

б. Через два роки Запорізькі козаки під проводом свого кошового Костя Гордієнка виступили по стороні гетьмана Мазепи проти Москви. Виступ цей схвалила Січова Рада і благословила на нього свого кошового отамана Костя Гордієнка.

Кошовий Гордієнко був освіченою людиною. Коли прибув до табору гетм. Мазепи і короля Карла XII, то привітав останнього промовою, виголошеною латинською мовою.

У війні по стороні шведів і мазепинців брали участь 15.000 Запорізьких козаків, які дотримали вірности союзові до кінця, виконуючи знаменні воєнні подвиги. Між іншими, врятували короля Карла від московського полону після бою під Полтавою 1709 року.

До виступу Запорожці недолюблювали гетьм. Мазепи за його зовнішньо москвофільську політику. Але після виступу змінили своє відношення до нього. Вони репрезентували в цьому погляди всього українського народу, в якому були авангардом і виразником його стремлінь.

в. Після війни Запорізькі козаки вийшли на еміґрацію і поселились на татарських землях, засновуючи т. зв. Олешківську Січ. Там перебували до 1734 року, коли багатьох заманули назад, на „родіну". Від 1710 до 1734 року Запорізькі козаки завжди підтримували політику екзильного гетьмана, Пилипа Орлика ,і брали участь в усіх його воєнних походах проти московського війська.

2. Не було великої підтримки для царя Петра I і в самій Україні. Якщо б вона була, то не довелося б карати сотні й тисячі українців на горло, четвертувати їх, або відрубувати руки чи ноги, відрізувати носи і так окалічених пускати, щоб несли жах. У головній царській кватирі у Лебедині цілий час війни діяв царський „таємничий приказ" (сучасне КГБ), який знищив і покалічив тисячі українських старшин, козаків, селян під притокою, що вони „вороги народу".

Вже від 1708 року почалася страшна терооризація українського народу. Коли москвини зрадою здобули гетьманську столицю Батурин, вони вирізали в ньому не тільки всіх оборонців Батурина, але й цивільне населення. Впродовж трьох тижнів плили трупи батуринців рікою Сеймом. Пишна гетьманська столиця, Батурин з гетьманськими палацами, бібліотеками, церквами була знищена і вже ніколи не піднялася з руїн.

Крім терооризації населення, цар Петро I постарався в православних владик про те, що б вони виклали гетьмана в дуже урочистому церемоніялі і про це виклятті повідомили всіх священиків. Вірний православної церкви, який підтримував „злодея" Мазепу, був тим самим виклятий і вилучений з православної церкви. У XVII ст. на ці справи народ дивився інакше, як у столітті XX, але й у наші часи траплялися свідомі українці, що не бажали себе ідентифікувати з Мазепою чи мазепинство, щоб не мати клопоту з рідною православною церквою. Для цього, в їхньому розумінні, церква мусіла скинути з гетьм. Мазепи анатему.

3. Московське військо, використовуючи помилки Карла XII, швидко зайняло значну частину України. В таких умовах почалася розстіч навіть тих, що були учасниками виступу. Рятували свою шкуру і свої маєтки. Коло гетьмана І. Мазепи залишилися самі мазепинці, що потім вийшли з ним на еміґрацію і не більше війська, ніж 1,500 (не рахуючи Запоріжців). Знищення Батурина ,анатема на гетьмана І. Мазепу, успіхи московського війська спричинили те, що українці дезертували з табору Мазепи, але це не була жодна „підтримка" для царя Петра, про яку говорить Серенко.

Перша Плянова Конференція ТУСМ у Канаді

Перша Плянова Конференція Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського в Канаді відбулася 18 травня 1968 р. в Торонті. Однією з найважливіших точок було видвигнення начерку праці Товариства на терені Канади. Подаємо його в двох галузях діяльности:

а. На відтинку українського студентства:

1. запевнення української мови серед молоді,
2. поборення апатії і активний пошук за способами включити українських студентів в організоване життя,
3. вироблення свідомости, патріотизму і націоналістичного світогляду,
4. піднесення кваліфікацій наших членів,
5. контроля українського студентства через надання тонацій в студентських організаціях, а не через перебрання їх діяльности в нашу організацію,
6. наполегливе старання привести до з'єднання студентських рухів і до соборности на „принципі націоналістично-самостійницького світогляду.

б. На відтинку чужинецьких студентських і політичних організацій:

1. вивчення, де є до нас прихильне наставлення, вороже наставлення і звичайна байдужість,
2. шукання питань, що можуть служити нашим цілям, як об'єктів для осягнення,
3. мобілізування української (і не - української) сили на зосередження на критичних пунктах наших акцій,
4. поступове ширення нашого впливу через скоординовані стратеґічні та тактичні програми,
5. поступове перебрання вірними людьми чільних позицій.

Загальні збори ОД ТУСМ в Клівленді, Огайо

Загальні Збори Осередку Діяльности ТУСМУ у Клівленді відбулися 4 жовтня 1968 р. Збори відкрила уступаюча голова Оля Джуман, прочитала звіт з діяльности за 1967-68, підкресливши, що Осередок вже нараховує коло 40 членів. Нову Управу вибрано в такому складі: голова — мґр. Володимир Басляминський, члени управи: Ігор Цішкевич, Зенон Юрків, Мирося Мудрак, Богдан Самокішин. До Контрольної Комісії ввійшли Оля Джуман, Ігор Оліяр, Ярослав Сивий. На Зборах був присутній голова Світової Управи ТУСМ, інж. Богдан Кульчицький з Філядельфії.

„. . .Не зіб'ється з дороги той, хто кожний свій крок орієнтує на головну мету — визволення України, хто в кожній справі, в усякій ситуації кермується однією міркою, що і на скільки корисне визвольній справі", –

СТЕПАН БАНДЕРА

Степан Куропась

„ЧИКАГІВСЬКА ХРОНІКА

Ювілей 75-річчя „Свободи" запланований у нас на неділю 24 листопада. Окружний Комітет відділів УНСоюзу приготовляє програму, друкує летючки й афіші та проголошує в радіо про цей діямантовий ювілей. Промовцями на бенкеті у Феррара Манор на Норт евню будуть редактори Б. Кравців і З. Снилик. В розваговій частині маестро Й. Гірняк і пара малят танцюристів, яких приготовляє п. Цепинський.

У зв'язку з ювілеєм „Свободи" приготовляється „пам'яткова" книжка, програми з оголошеннями. Дотепер у збиранні оголошень до цієї книги заслужився п. Кравчишин зі Савт - Сайду.

Логіка диктує, що від 10,000 союзовців в Чикаґо залежить успіх імпрези. Про те, що „Свобода" була учителем, організатором, оборонцем, провідником американських українців годі більше писати. На ювілей звичайного громадянина йдуть десятки, а то й сотки людей, на ювілей „Свободи" повинні прийти тисячі. Квитки вже до набуття в Українській Книгарні і Клюбі Коновальця.

Карнавал парафії св. Йосифа, який у нас відбувається щороку коло Дня Праці, знову вдався. За кілька днів Карнавал дав чистого доходу 35,201.19 дол. Парохія, яка існує всього 12 літ, має церкву, будинок для парохії і два інші будинки. Вона має щастя. Думає будувати нову церкву, вже має площу. Згідно з словами пароха о. Шарого має це бути найкраща українська церква на цьому континенті. Уряд і о. Шарий вже тепер конферують із українськими архітектами.

Не лише щорічні карнавали і базарі, але й збіркова церковна акція допоможуть здійснити пляни о. пароха вже в недалекій будуччині.

Полк. Олександер Шаповал, який довгі роки жив в Чикаґо і редаґував гетьманську газету „Наш Стяг", користає тепер за „трьома ріками" в стейті Мейн. З нагоди його 80-річчя „Свобода" помістила його знимку і малу статтю. Полковник вдячний „Свободі", жалує, що далеко від нас, а то могли б ми пригадати минуле, посидіти рядком та поговорити ладком. Післав мені трави зубрівки, яка росте на його хуторі, та радить все кинути кілька стеблин до кварти доброї горілки. Зубрівка росте в Біловезькій пущі, а назву дістала від зубрів.

Письменниця Ганна Черінь дочекалася зятя. Її молоденька доня Інна знайшла собі пару в особі гарного Василя Мищенка. Вінчання відбулося в соборі св. Володимира. Вінчання довершив о. декан Білецький в асисті о. Бриня з Міннеаполісу. Співав хор під батутою проф. Трухлого. В суботу 19-го жовтня катедральний храм наповнився гістьми з Чикаґа, Міннеаполісу, Ню Йорку і Канади. З Дітройту спеціяльно на весілля приїхала Маруся Бек, д-р Квітковський з дружиною і о. Литваківський, родич молодої, який дав молодятам останній акт шлюбу. Весільне прийняття в Лайонс Гренд Болрум зібрало 300 гостей мистецького світу, лікарів, адвокатів, письменників та інших, всіх годі вичисляти. Навіть наш славний оперовий співак Гошуляк прибув з Торонта, а з місцевих мистці Мацюки — Ія і Любо. Одиноку промову мав о. Литваківський, який зібрав все до ладу, патріотизм з церковним змістом вінчання. Одиноким сольоспівом чарувала гостей Оксана Бринь, яка є все „готова" послужити добрій справі і людям. Вона дружина о. Бриня, який одушевляв нас в церкві своїм співом — Оксана співала „Наша хатинка" з опери Тоска, нар. пісню „Ой стрічечка до стрічечки" — Лисенка та „Колискової", що її написав дядько молодої Борис Александрів, муз. Китастого.

Весільна оркестра Чижика з її речником Цепинським як все неперевершена. Весілля було згідне з українською традицією. Не хочу хвалитися, але завдяки старостині пані Дончуковій з Філядельфії, я був старостою. Оперезаний на хрест вишиваним рушником — праці молодої, держали ми разом з пані Дончук ікони в церкві і проводили бенкетом. Було багато письменних привітів, між ними теж з Києва і Львова від родичів Ганни Черінь. По роздачі короваю і „розплетенню коси", забава протягнулася до пів до другої години.

Клюб львовян в Чикаґо має все добрі пляни і все має успіх, але остання імпреза спонзорована ним не дописала. Театральний Ансамбль ім. Леся Курбаса загостив до нас на суботу 26 жовтня і дав виставу „Танок смерти". Тема вистави, діові особи і виконання були на висоті. „Танок смерти" Стріндберґа так гарно надавався да теперішнього життя подружих пар і так добре давав науку родині, що подружже життя не сміє мати „боса", воно може існувати лише на базі 50 до 50.

На жаль — 200 людей на залі Шопена — це порожнеча. Причина? Коментували учасники, що люди не знали, було замало оголошень, бо якби знали — заля була б повна. І я з ними погоджуюся.

Традиційне Свято Покрови мало цього року соборницький характер. Всі організації ветеранів українських визвольних воєн і Вільного Козацтва, а є їх у нас сім вшанували опікунку всього українського козацтва. Тід часу зруйнування Січі, коли козаки вийшли з неї і взяли з собою образ Богоматері і, як каже Шевченко, „більш нічого не взяли", св. Покрова була все у великій пошані українського вояка.

Спільний обід і декорація лентами жовтими в пам'ять 50-ліття і синіми у 25-ліття українських формацій, були програмою, якою проводив інж. Голяш, голова Міжкомбатантського Комітету.

Знаменну і на часі промову виголосив ген. Мандзенко. Чому у нас багато ветеранських організацій, як ми всі з одної армії? В нас багато ветеранських організацій і тому з нами не числяться на різних з'їздах українців. Промову на тему св. Покрови мав проф. В. Іващук, предс. 301-го Відділу УНСоюзу. Разом 70 ветеранів і стільки ж гостей стрінулися і заговорили. Присутній на залі Єпископ Александер, теж ветеран, був удекорований.

Добре було б, якби ми могли вернутися в Україну. Але „не вернеться сподіване", треба у вільному світі організувати поміч визвольній справі ділами а не словами. Треба було на місці, як це бувало за старої еміґрації, зробити збірку на інвалідів, бо й за них повинна дбати св. Покрова. Але такої не було!

Не міняймо своїх прізвищ — все було засадою українців Америки й Канади. В Канаді один наш фармер, що мав погане прізвище і повинен був його змінити, не поступився! „Чого я маю встидатися імени свого батька?" — говорив він.

Як на нього натискали, то він таки змінив, але з Івана на Василя. Це зробив тому, що ще був один фармер односіменник, який не раз через помилку діставав його „Свободу".

Д-р Ярослав Бабюк з Праги побував в Чикаґо кілька днів. Він приїхав до Америки згідно з пляном виміни науковців між ЗСА і Чехо-Словаччиною. Доктор хемії і політичних наук (має два докторати) живо інтересувався життям українців в нашому місті і одного вечора був гостем Академічного Клюбу.

УСПІХ МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ

25 вересня інженер Олесь Ломацький успішно захистив докторську дисертацію в Джордж Вашингтонському університеті (Вашингтон, Д. К.) на тему: „Аналіза тонких еластично-пластичних оболонок". Того ж дня наукова комісія надала інж. Ломацькому звання доктора технічних наук, в ділянці теоретичної та прикладної механіки.

Д-р О. Ломацький народився в Кошицях (Словаччина) 29 грудня 1932 року. В час другої світової війни з мамою й молодшим братом Віктором виїхав до Західньої Німеччини, де й перебував у ДП таборах до 1948 року. Того ж року, на клопотання його тітки пані Євгенії Залевської, американський еміґраційний уряд дав дозвіл родині Ломацьких на постійне життя в ЗСА.

Після закінчення середньої школи (гай скул) О. Ломацький вступив до Ситі Коледжу в Ню Йорку і успішно закінчив його зі званням інженера-будівельника. З переїздом на працю до Вашингтону, Д. К., він вступив на вечірній курс Джордж Вашингтонського університету на інженерний факультет. 1963 року інж. Ломацький успішно закінчив університет зі званням кандидата технічних наук. Того ж року він одержав державну стипендію на продовження студій при тому університеті. П'ять років напруженої творчої праці — і мета осягнена: перед ним тепер відкритий широкий шлях наукової праці.

Д-р Олесь Ломацький — інженер дослідник, теоретик розробляє теоретичні проблеми і досліджує їх в лябораторії „Нейвел Шіп Рісерч енд Девелопмент Сентер" у Вашингтоні, Д. К., де він працює вже понад п'ять років.

В роках 1956-63 д-р О. Ломацький працював як інженер-конструктор. Він займався проєктуванням фабрик, будинків різного типу, шкіл та мостів. З часу переходу на працю до вищезгаданої лябораторії зайнявся виключно науково-дослідницькою роботою, зокрема керує й доглядає над працею молодших інженерів в ділянці аналізи напружень і міцности стін підводних човнів.

На ці теми д-р Ломацький прочитав чимало лекцій на курсах та семінарах для інженерів при Джорж Вашинґтонському університеті та спеціяльних симпозіюмах. Після захисту докторської дисертації він одержав запрошення з кількох університетів прочитати лекції на цю тему для випускників інженерних факультетів.

Д-р Олесь Ломацький активний громадський і професійний діяч. Він приймає активну участь у житті вашинґтонської української громади, був секретарем управи Об'єднання Українців Вашинґтону, членом студентської громади. Він також член професійних організацій: Товариства Будівельних Інженерів. Зарестрований як професійний інженер в стейті Ню Йорк та Дистрикті Колумбія д-р Ломацький член Українського Народного Союзу, Вашинґтонський відділ.

11 жовтня ц. р. дружина д-ра Ломацького п-ні Юлія Ломацька, разом з всією родиною та близькими друзями, колеґами - інженерами, влаштували несподіване прийняття для молодого науковця. На цьому прийнятті також були присутні визначні громадяни столичної громади, зокрема проф. М. Степаненко, віце-президент УНР в екзилі та відомий наш письменник Іван Смолій. Всі присутні сердечно вітали д-ра Ломацького і бажали йому багато успіхів у плянах наукової праці.

Багато успіхів у Вашому житті та Вашій праці, пане докторе!

І. Д.

МОБІЛІЗАЦІЙНІ ЗАКЛИКИ

На сторінках совєтської преси часто зустрічаються вислови, немов у часі війни: „Комсомольці вважаються мобілізованими", „Де потрібно, туди кинути студентську молодь" і т. п. Цілий тиждень впродовж так зв. „ювілейних свят" з нагоди 50-ліття створення комсомолу в Росії, комсомольці в Україні провели, як повідомила „Радянська Україна" з 25 жовтня, „під девізом „До захисту батьківщини готовий".

Дані про рослинний і тваринний світ Карпат

„Протягом тисячоліть між окремими елементами гірської природи встановлювався тісний контакт, який забезпечував її гармонійний розвиток. На жаль, за останні десятиріччя цей взаємозв'язок був порушений надмірною експлуатацією лісу". „Літературна Україна" ч. 73, виступаючи проти безпляного вирубування лісів та нищення краси й багатств Карпатських гір, подала наступні відомості про Карпати: „Хоча ці гори становлять тільки чотири відсотки всієї території України, проте тут більше половини всіх видів рослин республіки — понад дві тисячі. В Карпатах живе більше двох третин — 70 видів — ссавців, половина — 180 видів — усіх птахів і майже половина — 50 видів — прісноводної іхтіофауни УССР. Серед карпатських копалин — сірка, газ, нафта, калійні добрива, буре вугілля тощо. Але найбільший вплив на середовище завжди мала лісова рослинність. Важко замінити навіть найдосконалішими гідротехнічними спорудами ту гідрологічну роль, яку виконують гірські ліси в Карпатах, де беруть свій початок шість тисяч річок і потоків, довжина яких понад 36 тисяч кілометрів". Тепер карпатські річки швидко пересихають, адже тільки за повоєнні роки в Карпатах нашвидку й безпляново було вирубано понад 130 мільйонів кубометрів першоклясної деревини.

Блискучий успіх Капелі Бандуристок з Дітройту у Вінніпеґу

Вінніпеґ. — Наше місто мало приємність послухати концерт Капелі Бандуристок СУМА з Дітройту, 29 вересня. Заля театру „Плейгавз", що вміщує 2 500 глядачів, була заповнена.

Оригінальним і цікавим був монтаж програми. Публіка була заскочена несподіванкою, коли відкриття концерту почалося повним виключенням світла на залі і коли раптом ударив невидимий великий дзвін. Із сцени почулися слова з надхненної промови с. п. Симона Петлюри. Це створило урочистий настрій маси глядачів, а за цим піднялася завіса і показалася ціла капеля в притемненому освітленні. Лишень дві дівчини, в барвистих національних одягах, одна з правої сторони, а друга з лівої, з розкритими широкими зшитками на руках, були яскраво освітлені. Це були декляматорки. Під удари того ж таємничого дзвона вони майстерно виголошували патріотичні поезії, які відносилися до відродження України і боротьби за її волю. Це були підібрані відповідно твори поетів: раннього Тичини („Золотий Гомін"), Олеся („Яка краса відродження країни"), М. Мандрики (з поеми „Вік Петлюри"), І. Франка („Каменярі") й інших. Ця частина програми вразила глибоко авдиторію, яка слухала з увагою декляматорок і виявляла свій ентузіязм рясними оплесками. Це потім підкреслено в промові діючого мейора м. Вінніпеґу, п. Славка Рибчука. І це було до речі, бо концерт Капелі був пов'язаний з 50-літтям відродження української державности.

Після артистично виконаних і мальовничо оформлених деклямацій зроблено перерву, під час якої мистецький керівник Капелі, п. Петро Потапенко, звернув увагу авдиторії на присутність одного з авторів рецитованих поезій, М. Мандрики, якого авдиторія привітала ґучними оплесками. Перед відкриттям другої частини програми привітав Капелю і всіх приявних голова місцевого Комітету Українців Канади, відомий артист-співак С. Симчишин.

Друга частина складалася з пісень в супроводі бандур: „Ой там на горі" нар. пісня із Стрийщини, „Ішов козак потайком" та „Туман яром котиться" — нар. пісні, „Чи знаєш ти" — Р. Купчинського, „Брата сестра виряжала" — повстанська пісня, „Лети, наша пісне" — Л. Полтави, муз. Г. Потапенко, та кількох інших ліричних і жартівливих пісень.

Диригував Капелею її мистецький керівник Петро Потапенко заслуговує на щиру подяку й пошану за його творчий невтомний труд та посвяту українському патріотичному мистецтву. Солістками були: Галина Кравченко, Мирослава Брездень, Валентина Биковець, Оля Денисенко, в дуетах — Христина Липецька, Оля Денисенко і Ліда Казанівська. Деклямували дійсно артистично Христина Липецька та Віра Потапенко.

Не зважаючи на те, що виконавці Капелі були перетомлені, бо напередодні мали концерт в Едмонтоні, а ще раніше в Саскатуні, виконання концерту було знамените, і Вінніпеґ був щасливим, що мав небуденну нагоду побувати на концерті Капелі.

Хоч Капеля мала відлітати до Дітройту в 4-ій год. ранку, все ж вона погодилася провести пару годин на прийняттю, яке для неї улаштував місцевий СУМ в залі Інституту Просвіти, і в якому взяло участь велике число громадянства.

На осбливу похвалу заслуговують бандуристки й хористки Капелі. Кожна з них, як і сам їх керівник та адміністратор, мусіли одірватися від свого місця праці, а деякі від своїх дітей, щоб взяти участь у цьому „турне", і негайно, лише літак осяде в Дітройті, поспішати на працю. Сама участь в Капелі вимагає довгої посвятної праці для вишколення. Для цього треба великої любови до свого рідного мистецтва та справжньої посвяти для української національної справи. Спасибі їм, бажаємо їм найкращих успіхів.

ММ

ДОПОВІДЬ ПРОФ. В. ЧАПЛЕНКА

Ню Йорк. — Мовознавча Комісія НТШ влаштовує чергову Наукову Конференцію, що відбудеться в суботу, 16 листопада ц. р. в годині 5-ій вечором в залі НТШ, 302 Вест 13 вулиця в Ню Йорку. Конференцію відкриє голова Мовознавчої Комісії проф. д-р Ковалів, а доповідь виголосить проф. В. Чапленко на тему „Українські назви місяців їх походження й застосування". Вхід вільний. Доповідь є призначена для членів НТШ та ширшого загалу громадянства.

Не нагороджено жадного мистця з України

Київ. — Щороку ЦК комуністичної партії СССР і Рада міністрів СССР на підставі пропозицій „Комітету по ленінських і державних преміях" присуджують так зв. ленінські і державні премії. В опублікованому в совєтській пресі списку немає жодного українського прізвища або ж мистця з України. В галузі літератури премії одержали Айматов і Залигін, музики — Отс, Свиридов і Шостакович, архітектури — група архітектів з Балтики, в ділянці образотворчого мистецтва нагороджено Іванова за картину „Російські жінки" та ін. і Салахова за „Ремонтники" та „Біля Каспію"; в ділянці кіна державну премію присуджено російській Центральній кіностудії, а в ділянці театру — Ленінградському театру ім. Горького за виставу п'єси Горського „Міщани". Київська „Літературна Україна" помістила повідомлення про ці „державні премії" за 1968 рік аж на четвертій сторінці без коментаря, на який газета не має права. Ненагородження письменників, композиторів та ін. мистців з Української ССР може свідчити про невдоволення Москви їхньою працею, або ж про нове посилення проросійського курсу у внутрішній політиці ЦК КПСС.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Земляками і Приятелями, що по довгих терпіннях, у 70. р. повного праці й посвяти життя, відійшла у Вічність у львівській лікарні 20. жовтня 1968 р.

бл. п. СОФІЯ з ДУРБАКІВ СОДОМОРА

Похорони відбулися 22. 10. у Вирові, пов. Кам'янка Струмілова. Народжена 9. 9. 1899 р., б. пластунка, б. студентка укр. університету у Львові, учителька, брала активну участь у культурно-мистецькому житті, в Союзі Українок, у Теребовлі, Підгайцях, Яричові Нов., Кам'янці. Залишила чоловіка о. Олександра, троє дітей, 6 внуків, дві сестри і брата з родинами. У 40-ий день від її смерти будуть відправлені Заупокійні Служби Божі з Панахидами 28. листопада в Ютиці, Трої, Вашингтоні, Акроні, Централії, Дірборні, Дітройті, Чикаго, Рочестері, Ню Йорку, Філядельфії, Маямі, Торонті, Монтреалі та Форт Віліям. — Вічна Їй Пам'ять! — З глибоким смутком

РОДИНА

Замість квітів на свіжу могилу нашого Незабутнього Приятеля

бл. п. Віктора Сигалова

складаємо 10.00 долярів на Фонд Катедри Українознавства.

Володимир і Марія ПАСІЧНЯК

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. МАРІЇ КОМУНИЦЬКОЇ

матері п. Надії і Ярослава Пастушенків, довголітнього голови нашого Товариства, складаємо 50.00 долярів на Фонд Катедри св. Софії в Римі.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ І ПІДПРИЄМЦІВ в НЮ ЙОРКУ

В невимовному смутку повідомляємо Приятелів і Знайомих, що в п'ятницю, 8-го листопада 1968 року відійшов від нас у Вічність наш Улюблений СИН, БРАТ І ВНУК

СВ. П.

Віктор Степан БОРЕЦЬКИЙ

проживши всього 12 радісних і 1 рік страдального життя.

ПОХОРОННА СЛУЖБА БОЖА відбулася в понеділок, 11-го листопада 1968 р. в 8-ій год. ранку в Українській Католицькій Церкві св. Родини у Вашингтоні, Д. К., а сам ПОХОРОН того ж дня на Українському Православному Цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

МИХАЙЛО і ГАЛИНА БОРЕЦЬКІ — батьки

АСКОЛЬД — брат

ТЕОДОСІЯ БОРЕЦЬКА і

ОЛЕНА НЕЧИПОРУК — бабуні

У 15-річчя Першого З'їзду б. учнів Перемишля

4-го липня ц. р., минуло 15 років, як у Ню Йорку в готелі Бревутр відбувся Перший З'їзд учениць та учнів середніх шкіл нашого княжого міста Перемишля. На цей З'їзд прибуло тоді 330 осіб. Якась туга тягнула всіх на З'їзд. Відбувались тоді зворушливі сцени, бо стрічались товаришки і товариші, які не бачили себе й по 20 а то й більше років.

З того часу багато з присутніх на З'їзді відійшли у вічність. Помер голова З'їзду на 54 р. життя, наш незабутній друг інж. Орест Семчишин. Згадати б ще хоч: п. інж. П. Волоснику, проф. Б. Загайкевича, адвоката В. Пелеховича, о. И. Рейнаровича, проф. І. Красника, о. Маланяка. Та всіх і не почислити.

З'їзд перемишлян був поштовхом до інших регіональних з'їздів, і майже кожен з них дав якийсь в клад у нашу історію, культуру, бо на кожному засідані ухвалили видати збірники про дане місто. В нашому випадкові вийшла капітальна праця, попри яку не зможе мовчки перейти віякий наш історик, — це „Перемишль — західний бастіон України" під редакцією покійного проф. Б. Загайкевича, що очолював Ред. Колегію. Це відноситься і до інших збірників.

Як до секретаря того з'їзду, до підписаного, звертаються з палкими просьбами, різні особи п. О. Лотоцька, проф. Т. Ставничий та ін., щоб цей З'їзд не був останнім. Ідучи за цим зазивом, я підписав згоду, цієї нелегкої справи, і, ніхто не хотів би повірити: зголосились 33 особи! Можна б на цю тему писати більше, але коментарі зайві. Та все ж таки варт сказати пару терпких слів на адресу старшого покоління, яке так заскоро не відчуває потреби зустрічі.

Пишу ці рядки з приводу того, що на останньому засіданні Комітету Перемишлян, в нашій пресі знову появилися оголошення про З'їзд, але цим разом не тільки професорів, учениць і учнів, кличемо на з'їзд всю Перемищину, Посяння, а також лемків. На цьому З'їзді ми б хотіли поставити та вирішити деякі важливі проблеми, при товариській зустрічі, бо на нашому терені в Перемишлі назрівають важливі події.

Як нас інформують з нашого княжого города, там зібралися наші священики, які повернулися з заслання, і там ідуть заходи відновити перемиське єпископство. На новому З'їзді мали б ми створити „Перемиське Земляцтво", яке мало б нести матеріяльну поміч нашим братам. Якби дійсно відновлено перемиське єпископство, то наше Земляцтво могло б відограти в цій справі деяку ролю. Маю на увазі матеріяльну. З розпродажу книжки „Перемишль — західний бастіон України", в касі залишилось три і пів тисячі долярів. Ми могли б допомогти нашим людям.

Звертаємося до всіх бувших мешканців м. Перемишля, всієї Перемищини, Посяння та Лемківщини, голоситися до: д-р Андрія Бука 141 Autumn St. Passaic, N.J. 07055, щоб ми не посоромили рідної землі й відбули знову імпозантний З'їзд, який наблизив би нас і тримав ближче рідного княжого міста.

Петро Ямняк

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

П'ЯТНИЦЯ, 15 ЛИСТОПАДА 1968 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Укр. Січ — 170 Відд. о год. 6-ій веч. в домівці УНДому. — Управа.

СУБОТА, 16 ЛИСТОПАДА 1968 р.

ПЛАННФІЛД, Н. Дж. Місячні збори Т-ва І. Франка — 372 Відд. о год. 7:30 веч. в Ігол Гол. 210 Чорч Стр. Проситься чл. прибути. Управа.

НЕДІЛЯ, 17 ЛИСТОПАДА 1968 р.

БЕТЛЕГЕМ, Па. Місячні збори Б-ва св. Димитрія — 288 Відд. о год. 12:30 по пол. в УАГКлюбі, 817 Лини Аве. Проситься чл. вирівняти залеглі вкладки. — Управа.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. Місячні збори Т-ва Т. Запор. Січ — 206 Відд. о год. 1-ій по пол. в парафіяльній залі, 74 Гарпе Аве. Проситься прибути. — Управа.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Місячні збори 42-го Відділу Т-ва Т. Шевченка о год. 2-ій по полудні в УНДомі при 237 Ноpe Ave. Проситься членські вкладки вплачувати на зборах і приєднувати нових членів. — В. Марущак.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Збори Т-ва Подільська Січ — 8 Відд. о год. 3-ій по пол. в залі СУМА, 417 Nepperhan Ave. — Б. Козіцький, П. Гарасимів, В. Мандзій.

СПОРТ

ПЕРЕД УКРАЇНСЬКИМИ КЛЮБАМИ НОВІ МОЖЛИВОСТІ

Англомовна преса принесла 1-го листопада ц. р. повідомлення про самоліквідацію Північно-Американської Професійної Футбольної Ліги. У цьому повідомленні говориться про те, що ПАФЛіга зависила свою діяльність на 3 роки. Впродовж того часу Ліга буде вдержувати тільки одну репрезентативну дружину і буде організувати міжнародні змагання. Причиною такого рішення ПАФЛіги були її багато - мільйонові втрати.

Чим позначилося дволітнє існування ПАФЛіги в Америці, та що приносить із собою для наших клюбів самоліквідація ПАФЛіги?

Немає сумніву, що ПАФЛіга багато зробила в останніх двох роках для популяризації футболу у ЗСА, та придбала для цього спорту поважну скількість нових прихильників. Самоліквідація ПАФЛіги створює для північноамериканських клюбів ЗСА дуже надійні можливості дальшого розвитку. Першим і найважнішим завданням українських клюбів в дану пору є перебрати, здобути, притягнути до себе прихильників проф. дружин, що перестали існувати. Здобуття хоча б тільки 200-300 нових глядачів дуже піднесло би фінансову доходність наших клюбів. Другим негайним завданням, яке стає перед проводами наших спортових клюбів, це обсербування до складу наших дружин українських змагунів, які змагалися дотепер у проф. дружинах та заангажування найкращих змагунів неукраїнців, які після ліквідації проф. дружин „опинилися на вулиці". Наші клюби повинні діяти швидко у тому напрямку, щоби інші клюби Американської чи Німецько-Американської Ліги не заангажували найкращих змагунів проф. дружин і не зіпхали наших дружин на третьорядні позиції.

До часу заіснування П. А. Ф. Ліги футбол у ЗСА був під знаком (як це назвав спортовий коментатор „Сакер Нюз") „українські доби". Тепер піля самоліквідації цієї Ліги, „українська доба" повинна знова заіснувати у футболі ЗСА.

Я. Татомир

ЗИМА В АМЕРИЦІ

Діти мусять брести в глибокому снігу, щоб дістатися до школи. Цей образок із одного міста в Айові, але сніг впав у різних стейтах ЗСА, а заповідачі погоди не виключають сніговії також в східніх стейтах Америки, включно з Ню Йорком.

ШКІЛЬНИЦТВО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ...

(Закінчення зі стор 1-ої)

проф. Ю. Бобровський, що виконує функції інспектора навчання українських предметів і національного виховання. Цілоденних парафіяльних шкіл немає, є тільки школи недільні, яких при парафіях є 43 і в них користає з навчання релігійних дисциплін 2,000 дітей. Шкіл Українознавства є 38. Вони є по суботам і в них навчається 1,250 дітей.

Д-р Е. Жарський подав, що Шкільна Рада УККА рік-річно видає нові і перевидає шкільні підручники, яких є на складі 20.000 примірників і які є безплатно змагазиновані в приміщенні Канцелярії УККА, звідки відбувається їх висилка до шкіл. Крім видання шкільних підручників, Шкільна Рада старається переводити курси для вишколу учителів в предметах українознавства, як також переводить інспекції шкіл та влаштовує різні шкільні конференції. По звітах відбулась широка дискусія, у висліді якої рішено всеціло піддержати Шкільну Раду УККА, що на її чолі є д-р Едвард Жарський, в її корисній праці.

Молодь

Про стан молодечих організацій і їх працю звітував координатор молоді при Екзекутиві УККА, інж. Ігор Чума. Всі молодечі організації діють автономно, а проблематику їх праці обговорюється на центральній установі молодечих організацій, якою є Конференція Центральних Молодечих Організацій, в склад якої входять Пласт, СУМА, ОДУМ, СУСТА, ТУСМ, Ліга Української Молоді Північної Америки і Спортова Централя. Конференція піддержує працю УККА і її головою під сучасну пору є член Екзекутиви УККА, інж. Ігор Чума. В своїй праці вона має свої труднощі і політичної натури, бо молодь віддзеркалює політичні нагтрої так української, як і американської спільноти. Студентська молодь, крім своїх студентських громад, виказує зацікавлення і життям наших організацій. Останньо відновлено також Центральний Союз Українського Студентства, який бере участь в конференціях на міжнародному форумі. Зорганізоване студентство вложило дуже багато праці в збірку фондів на Катедру Українознавства, що увінчалося успіхом і така катедра вже діє при Гарвардському університеті.

По звіті інж. І. Чуми, Екзекутива УККА вирішила відбути зустріч на одному із своїх найближчих засідань із представниками студентських організацій та перевести в наступному році ряд семінарів.

Фінанси

Фінансове звідомлення зложив касир д-р Ярослав Падох. Він подав, що в приходах за час від 1-го січня до 1-го листопада 1968 року було $73,227.86, в розходах за той час було $71,052.83. Сальдо каси на 1-го листопада 1968 року виносило $2,175.03. Це сальдо є замале, щоб без його доповнення продовжувати заплановану роботу УККА. Тому касир висказав прохання у своєму звіті до всіх тих громадян, які ще не встигли в цьому році зложити свої пожертви до УНФонду, зробити це негайно. Вплата пожертв Національного Датку уможливить УККА перевести і виконати заплановані політичні акції.

Звіт Президента

Проф. Л. Добрянський широко поінформував про свою відтинку у Вашингтоні. Подав плян своєї акції в найближчому році. Пропонував взяти участь великій українській групі в інавгурації нового президента ЗСА Ричарда М. Ніксона в січні 1969 року.

Підготовку відзначення роковин 22-го січня в 50-річчя Соборности Українських Земель поручено Плянувальній Комісії УККА, а проєкт відзначення 5-ої річниці відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні, — передано до реалізації Комітетові Пам'ятника Шевченкові. Порішено подякувати проф. Михайлові Папові за прочитання і зреценсування занускрипту проф. Кларенса А. Меннінга про американську і українську революції. Працю ту по вивиправленню, яка буде мати 250 сторінок друку, рішено здати до друкарні. Висловлено подяку п. Степанові Кікті за його репрезентування УККА в часі відвідин Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа в Аргентині.

В дні 30-го листопада ц.р. Організація Державного Відродження України відзначає своє 40-ліття бенкетом у Вальдорф-Асторії. Екзекутива рішила на цей бенкет вислати своїх делегатів, як рівнож проголосити письмовий привіт.

Наступне засідання порішено відбути 6-го грудня цього року.

Загальні Збори ОУП

Об'єднання Українських Педагогів в ЗСА відбуде Загальні Збори в суботу, 30 листопада і в неділю, 1 грудня в Клівленді, Огайо, в приміщенні West Side Federal Savings & Loan Associations, 5839 Ridge Rd., Parma, Ohio, 44129. Реєстрація делегатів почнеться в суботу о год. 9-ій рано. У програмі нарад: звіти, дискусія, вибір нової управи та проєкт зміни статуту. Делегати-учасники повинні зголошуватись в справі нічліґів на адресу голови Т-ва „Учительська Громада" в Клівленді, п. Маріяна Дуба, 4218 Spokane Ave., Cleveland, Ohio. В минулій каденції осідок Товариства знаходився в Чикаго.

ОСЕРЕДОК НТШ В СІДНЕЇ

Сідней, Австралія. — На загальних сходинах членів Наукового Товариства, НТШ, в присутності 30 осіб створено окремий Осередок НТШ на той район країни. Головою Осередку обрано д-ра Івана Заваду. Головою НТШ на Австралію є доцент д-р Іван Рибчин, якого нещодавно вшанували в домівці Пласту з нагоди 75-річчя з дня народження. Не зважаючи на похилий вік, д-р І. Рибчин продовжує активно працювати. Так він виступав з доповіддю „В круговороті ідей першої частини XX. віку", про що інформував тижневик „Українець в Австралії" ч. 17/1968.

БЕЗКОШТОВНИЙ КУРС „ПЕРШОЇ НАГЛОЇ ДОПОМОГИ"

Ню Йорк. — У домівці 64-го Відділу СУА в УНДомі розпочався 9 листопада безплатний Курс першої наглої допомоги. На першій лекції д-р Р. Осінчук доповідав про „Наглі випадки і їх суспільне значення", а д-р Юліян Гной про „Наглі випадки у внутрішній медицині". Курс, на який організатори запрошують батьків, матерів та молодь матиме ще дві сесії: в суботу 16 о 4 год. і о такій же годині в суботу 23 листопада. Про наглі випадки і першу допомогу доповідатиме, крім двох названих лікарів, також д-р Клементин Рогозинський, а в кінці д-р Р. Осінчук зробить загальні підсумки. Під час викладів — практичний показ негайної допомоги.

ЖАРТ КИЇВСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

„Літературна Україна" з 25-го жовтня повідомила про найновіший дотеп який кружляє в колах совєтських письменників: „Серед письменників, надто в розмовах критиків ходить такий собі жарт: сьогодні найлегше видати найгіршу книжку. Мовляв, з нею, бездумною і безпелевідною, ніяких тобі клопотів. А таке спокійне життя імпонує видавцям. І як в усякому жарті, тут є доля правди: щось частенько стали з'являтися сірі нецікаві, аморфні писання в прозі, поезії, критиці" Газета не має права проаналізувати причин такого стану в літературі.

ТАРЗАН, ч. 6091. Золота не можна їсти!

Тарзан та Іто викотили золоту статую короля та урни з золотом безпечно з праісторичних печер. Але золота не можна було їсти... Але їхньою життєвою потребою в країні Тарзана були харчі. — Тепер, Іто ми маємо скарб великої історичної вартости!

— Ми можемо перемінити кімнати палацу, яких ми не потребуємо, на наш музей... Ключі до розв'язки цієї містерії: Хто були ці багаті на золото люди? Що сталося з ними?

— Можливо, що вони померли з голоду! Я дуже голодний, чи ви також? — Слушно! Ми не можемо їсти музею! Ми краще шукаймо за харчами!